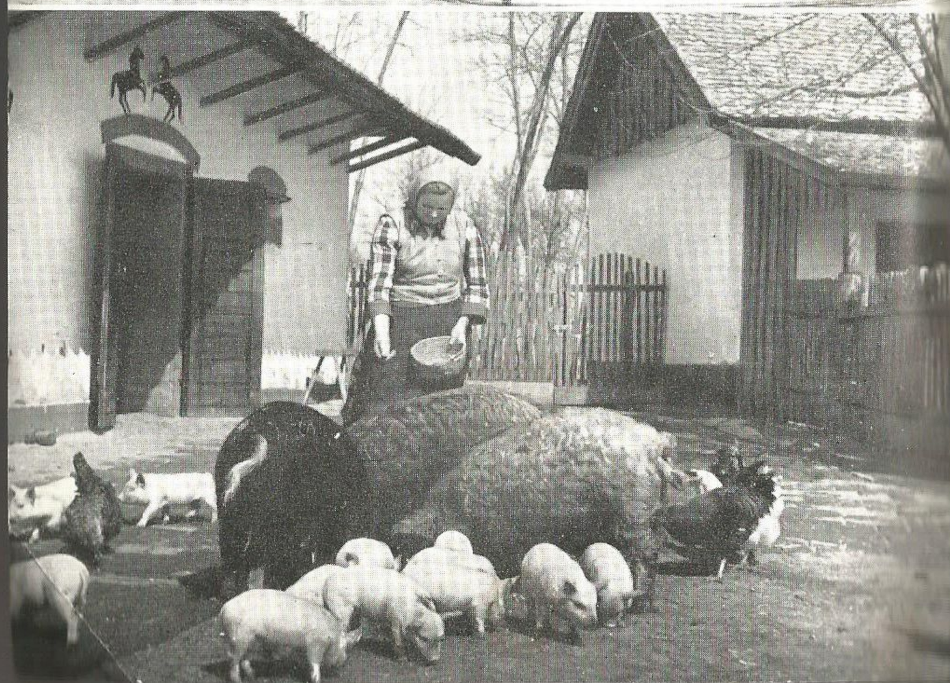
SUOMI-UNKARI

N:o 10 Hinta 30:— 1954

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**

Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**

Päätoimittaja: **Marja Helin**

Lokakuun 20 pnä 1954

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa

Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Pohjoisranta 4. A. 14.**

TILAUSHINNAT:

Vuosikerta 300 markkaa, irtonumerohinta 30 markkaa.

Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Painettu Helsingissä 1954, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön kirjapainossa

I kansisivu: Hyvätuuli loistaa unkarilaisten maalaismiesten kasvoista. 460 lampaan paimen József Gurbács ja pellonvartija József Csontos Törökbálintin valtiontilalta.
II kansisivu: Yläkuvassa elonkorjuun tuloksia örménykutin valtiontilalla. Alla näkymä unkarilaisen talonpoikaistalon pihalta.
III kansisivu: Marika Márton, eräs Rädda Barnen-lastentarhan nuorimmista hyvästelee hellästi Laci Jankaita ja Anikó Jakabia, joista nyt on tullut koulun ensiluokkalaisia.
IV kansisivu: Lukuvuoden avajaiset Attilakadun yleisessä tyttökoulussa. Ensiluokkalainen Erzsébet Bába näyttää ylpeänä kirjaansa Inbeborg Horváthille.

UNKARIN NÄYTTELY

Unkarin nopeasti kehittyvän teollisuuden tuotteita on viime aikoina ollut esillä monilla kansainvälisillä messuilla. Tukholman, Djakartan, Damaskoksen ja Sao Paolon asukkaat ovat saaneet ihailla unkarilaisia laatutavaroita.

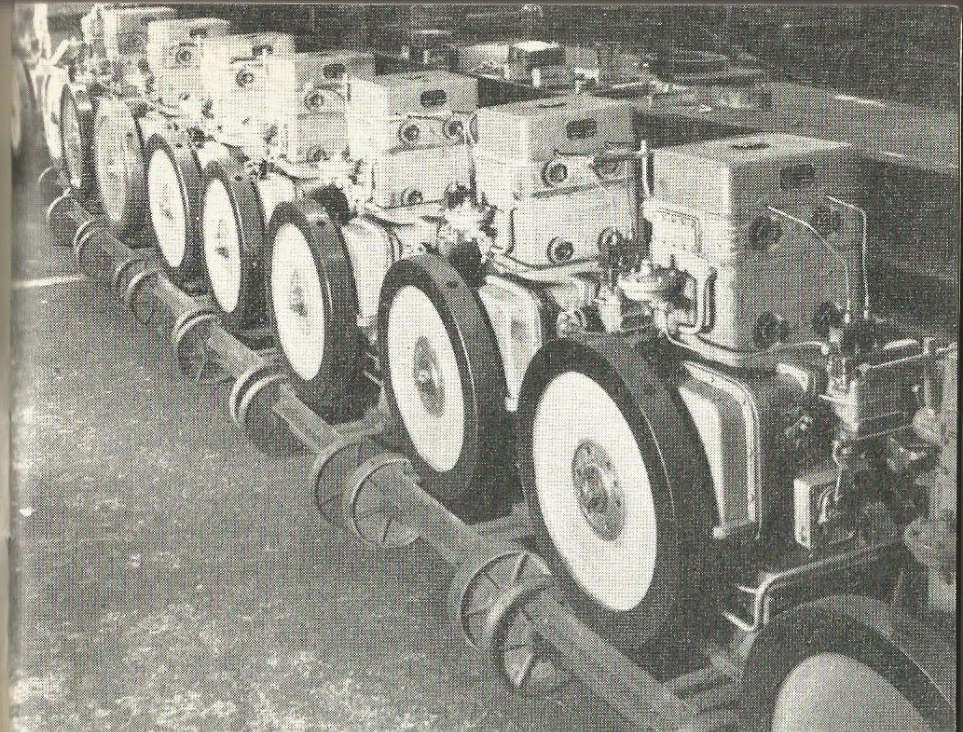
Kuluvan lokakuun 16 päivänä avattiin Helsingissä näyttely, joka esittelee Unkarin raskaan, keskiraskaan ja kevyen teollisuuden tuotteita.

3 110 m laajuisella näyttelyalueella katsojat tutustuvat unkarilaisiin nostureihin, sepelimyllyihin, siirto- ja lajittelukoneisiin, moottoripyöriin, röntgen- ja läpivalaisukojeisiin. Unkarilaiset kellot, termospullot, alumini-, lasi- ja emaliastiat, Herendin porsliini, hopea- ja taontateollisuuden loistotuotteet, uudentyyppiset radiot ja äänilevyt herättävät varmasti huomiota. Unkarin lääketeollisuutta edustavat kautta maailman tunnetut ja suositut lääkekasvit sekä lukuisat patenttilääkkeet. Mielenkiintoisimpia kohtia näyttelyssä lienee Matyó-huone, joka loistavin värein ja huonekalujensa perinteellisin piirtein osoittaa Mezökövesdin väestön taiteellista makua ja mielikuvitusta.

Näyttelyssä on esillä huvipursia ja veneitä sekä niiden malleja, työkalukoneita toiminnassa sekä mekaanisia leikkikaluja, joita suomalaiset lapset saavat kokeilla paikan päällä.

Katsojat voivat poiketa näyttelyssä unkarilaiseen ravintolaan, jossa kuuluisa unkarilainen kokki esittää taitoaan maukkaiden ruokien muodossa. Jalot unkarilaiset viinit täydentävät ateriaa. Katsojilla on tilaisuus nähdä myös unkarilaisia lyhytelokuvia. Niissä esitellään mm. Herendin porsliinin valmistusta, Unkarin urheilua ja tanssia.

Unkarissa toivotaan, että näyttely miellyttää Suomen sukulaiskansaa, sen suurta yleisöä ja ammatti-ihmisiä ja että se edistää idän ja lännen välisten kauppasuhteiden laajentamista.

Vientiin tulevien kompressorien kokoaminen käynnissä.

Diesel-moottorien valmistus Unkarissa

Diesel-moottorin keksiminen oli tärkeä etappi voimakoneiden kehityksen tiellä. Tämän moottorin etuna toisiin verrattuna on, että sillä on suurempi toimintateho ja että sen käynnistys — myös höyrykoneisiin verraten — on paljon nopeampaa, eikä se ole vesihuollosta riippuvainen. Sitäpaitsi sen rakenne on varsin yksinkertainen.

Diesel-moottori ei suinkaan ole unkarilainen keksintö, mutta kuitenkin unkarilaiset diesel-moottorit ovat kaikkialla maailmassa tunnettuja ja niitä pidetään erinomaisina. Ensimmäisen ja toisen maailmansodan välisenä aikana rautatievaunutehdas "Ganz" ryhtyi valmistamaan diesel-moottoreita. Ne soveltuivat erinomaisesti laivoihin, juniin, nostureihin ja myös paikallaan pysyviin laitteisiin.

Vasta vuoden 1945 jälkeen Unkarin teollisuus alkoi nopeasti laajentaa eri tarkoituksiin sopivien tyyppien valmistusta ja kehittää teknillisiä menetelmiä. "Ganz"-tehdas valmistaa nykyisin 24—700 hevosvoiman tehoisia diesel-moottoreita kuuttatoista eri mallia.

Ganzin tehtaan valmistama virtaviivainen juna.

Myös Unkarissa diesel-moottorien kysyntä on erittäin suuri ja varsin vaikeasti tyydytettävissä. Henkilö- ja tavarankuljetustilanteen kehitys, veturien, laivojen ja suuritehoisten nostoranojen valmistus asettavat "Ganzin" totiselle voimankoetukselle. Unkarilaiset asiantuntijat tekevät yhä uusia parannuksia ja keksintöjä alituisesti kasvavien tehtävien ratkaisemiseksi. Parhaillaan rakennetaan esim. 2 000 hv:n tehoista moottoriveturin koemallia. Äskettäin valmisti "Ganz" yhteisvoimin MAVAG-tehtaiden kanssa valtionrautateitä varten 600 hv:n diesel-moottorin. Alunperin se oli tarkoitettu apuveturiksi, mutta nopean käynnistyksensä, luotettavuutensa ja toimintavarmuutensa takia se havaittiin myös junankuljetukseen sopivaksi. Joki- ja merialusten käyttövoimanlähteenä unkarilaisten tehtaiden valmistamat diesel-moottorit ovat osoittautuneet oivallisiksi. Myös nosturien voimanlähteiksi ne ovat erittäin sopivia. Samoin toimivat diesel-moottorien voimalla molemmat Unkarin suuret uivat nosturit "Endre Ady" ja "Attila József", joiden nostovoima on 100 tonnia.

Mitä ulkomaihin tulee, ostetaan erinomaisen luotettavia, varmakäyntisiä ja melkeinpä kaikkiin tarkoituksiin sopivia unkarilaisia voimakoneita halukkaasti kaikkialla maailmassa. Ulkomaille toimitetaan diesel-mekaanisia kuljetusvaunuja, rautatieveturelta, laivamoottoreita ja paikallaan toimivia moottoreita teollisuustarkoituksiin. Niinpä esim. vetureita halutaan Etelä-Amerikkaan, varsinkin Argentiinaan, Neuvostoliittoon toimitetaan sähkövetureita, Puolaan kuljetus- ja perävaunuja. Suurta mainetta on saavuttanut "Hargita"-mallinen veturi, jollaisia on valmistettu Tshekkoslovakialle. Mutta Unkari harjoittaa vientiä myös Saksan Demokraattiseen Tasavaltaan ja moniin muihin maihin. Vientiä varten rakennettuihin joki- ja merialuksiin asennetaan samoin diesel-moottorit käyttövoimalähteiksi. Edelleen valmistetaan Neuvostoliitolle, Puolalle ja Albanialle satamanostureita.

Sekä ulkomaisen että kotimaisen kysynnän tyydyttäminen asettaa Unkarin teollisuudelle suuria tehtäviä. Lisäksi on parhaita ja eniten kysyttyjä malleja edelleen kehitettävä. Eräitä valmistemalleja voidaan tuottaa jo riittävästi. Sen ohella suoritetaan luonnollisesti suurten moottorien rakennustöitä erillisinä tehtävinä.

Unkarin diesel-moottorien valmistus kehittyy edelleen nopeassa tahdissa. Pian Ganz-tehtaan lisäksi myös muut tehtaat voivat suorittaa diesel-moottorien valmistukseen liittyviä töitä. Jo tänä vuonna yhtyy tuohon tehtävään kaksi muuta tehdasta: Győrissä olevat Wilhelm Pieck-tehtaat ja Diósgyörissä toimiva työkalukonetehdas.

Unkarin Tekstiiliteollisuuden Tutkimus-instituutin ja Kelenföldin Tekstiili-kombinaatin yhteistyö

Hoikka, valkotakkinen nuori nainen ja tanakka mies sinisessä suojapuvussa seisoivat valtavan "J"-n muotoisen valkaisutornin vieressä. Heidän katseensa liukuu pitkin ohutta, teräksenvälkkeistä konejättiläistä. Sitten tri Daras, Tekstiiliteollisuuden Tutkimusinstituutin insinööri astuu kytkinvivun luokse. Pieni liike ja loputtomat tekstiilinauhat aloittavat vaelluksensa valkaisutornin sisällä. Sándor Kis, siniseen suojapukuun puettu työnjohtaja tarkkailee asiantuntevin katsein höyryn lämpötilaa ja erilaisten kemiallisten aineiden annostusta rekisteröiviä kojeita. Jännittyneenä ja ilon vallassa hän tarkkailee uutta, keskeytyksittä työsken-

Instituutin lasitusteknillisestä laboratoriosta.

Koje, joka tutkii langan epätasaisuuksia.

televää valkaisulaitetta. Koneen sisällä kiehuvankuuma höyry ja kemialliset aineet irroittavat ja liuottavat tekstiilistä epäpuhtaudet. Raakakankaat lähtevät kohta valkaisulaitoksesta lumivalkeina ja pehmeinä muuttuakseen pian painossa miellyttävän kuviollisiksi.

Uuden valkaisukoneiston käytäntöönotto oli suuri tapaus Kelenföldin Tekstiilikombinaatissa, joka valmistaa vuosittain monen monia miljoonia metrejä pumpulikangasta, popliinia (tuulikangasta), naisten leninkikankaita ja muita tekstiilejä unkarilaisille kuluttajille ja vientiin. Ajanmukaisen koneen työ tekee tehtaasta lähtevät puuvillakankaat kauniimmiksi ja kestävämmiksi — helpottaa sekä jouduttaa työtä. Valkaisulaitoksen työläisten ei enää tarvitse nostella tulikuumaa, liukasta tavaraa kattiloista — kaiken tämän tekevät koneet automaattisesti . . . Valkaisuun tarvittava aika taas on pienentynyt puoleen.

Uuden valkaisumenetelmän suunnittelivat Tekstiiliteollisuuden tutkimusinstituutin insinöörit Kelenföldin tekstiilikombinaattia varten.

— Yli vuoden ajan teimme työtä keskeytymättömän valkaisumenetelmän soveltamiseksi Unkarin olosuhteisiin, tri Daras kertoo. — Yhdessä tekstiilikombinaatin insinöörien kanssa konstruoimme koneistot. Sillä aikaa kun Tekstiilikoneiden tutkimusintituutti huolehti koneistojen valmistamisesta, kokeilimme valkaisun uutta teknologiaa laboratorion ja sittemmin pienten ja keskikokoisten tehtaitten mittakaavassa. Uuden laitoksen valmistuttua meillä oli käytettävissämme jo monipuolista kokemusta.

Vanhaa, niinkutsuttua "vaiheittaista" valkaisumenetelmää käyttäen tavara kiehui kattilassa kahdeksan tunnin ajan. Uutta menetelmää käyttäen on tarpeen kaikkiaan kaksituntinen höyryttäminen. Pitkästä keittämisestä luopuminen ei ole ainoastaan lyhentänyt valkaisuun tarvittavaa aikaa, vaan on myös parantanut tavaran laatua.

TEKSTIILITEOLLISUUDEN TUTKIMUSINSTITUUTISSA

Tutkimusinstituutti, joka on auttanut tekstiilikombinaattia, on vielä nuori laitos, se perustettiin vuonna 1952. Sen tutkimustyön päämääränä on, että Unkarin tehtaista valmistuisi yhä enemmän, yhä rikkaampi valikoima entistä paremmanlaatuisia tekstiilitavaroita.

Instituutin mekaniikan osasto työskentelee kehruu- ja kutomateollisuuden teknologian kehittämiseksi. Kemiallisen osaston laboratorioissa tutkitaan mm. värjäysmenetelmiä. Kokeiluosasto konstruoi tieteellisiä ja tehdastarkoituksia

palvelevia kojeita. Konesuunnittelu ja konekokeiluosasto harrastaa uusien tekstiilikoneiden konstruointia. Instituutilla on näiden lisäksi oma puuvilla- ja villakehräämö-koelaitoksensa sekä myös liinan ja hampun kuidun irroittamis- ja kehruukoelaitoksensa.

Tutkimusinstituutti ei luonnollisestikaan avusta ainoastaan Kelenföldin tekstiilikombinaatin työtä, vaan se antaa apuaan kaikille Unkarin tekstiilitehtaille. Sen tutkijat suunnittelevat uusia, ajanmukaisia menetelmiä tekstiiliteollisuuden mitä erilaisimpia valmistushaaroja varten. Viime neljännesvuoden aikana esim. otettiin käytäntöön kreppikankaiden laatua parantava uudistus. Eräs toinen menetelmä taas tekee mahdolliseksi, että trikoovaatteiden osat valmistuvat kutomakoneissa heti mallin mukaisina, mikä tekee tarpeettomaksi jälkeenpäin tapahtuvan muotoilemisen. Tämä ei merkitse ainoastaan raaka-aineen säästöä, vaan myös parempikuosisia, miellyttävämpiä ja kauniimpia kudonnaisia.

Laajakantoisella tutkimustyöllään tukevat instituutin tiedemiehet ja ammatti-ihmiset Unkarin tekstiiliteollisuuden kehitystä. Tiedemiesten ja teknillisen henkilökunnan yhteistyön tuloksena yhä enemmän ja yhä parempilaatuisempia tekstiilejä tulee kauppojen näyteikkunoihin ja sieltä kuluttavalle yleisölle.

Budapestin maatalouskoneiden tutkimusinstituutti

Kirjoittanut Sándor Bodrogi

Nykyisin on Unkarin valtion tärkein päämäärä maatalouden nopea kehittäminen. Tässä on merkittävä osuus koneistamisella.

Alituisin tutkimuksin tapahtuvaa jatkuvaa maatalouskoneiden ajanmukaistamista eivät konetehtaat kyenneet ratkaisemaan omin voimin, siksi hallitus päätti perustaa maatalouskoneiden tutkimusinstituutin. Tämä instituutti muodostettiin vuonna 1949.

Instituutti on muutaman vuoden toiminnallaan hankkinut itselleen mainetta. Monet uudentyyppiset maatalouskoneet kertovat instituutin työstä. Nämä koneet eivät ainoastaan jouduta maanmuokkaustyötä, vaan niiden käytön ansiosta myös maataloustuotteiden sato on parantunut huomattavassa määrässä.

Instituuttia johtaa professori Imre Rázsó, eräs Unkarin kuuluisimpia maatalous-teknillisiä ammattimiehiä.

Maatalouskoneiden tutkimusinstituutin menestyksellisen työn salaisuutena on, että se pitää yllä kiinteää yhteyttä maatalouslaitoksiin ja jatkuvasti tutkii niiden konetarpeita.

Suurimerkityksellisen uuden koneen instituutti on suunnitellut maissin ristikylvöä varten. Tällä kylvökoneella on se etu, että sillä voidaan saada rivien välit halutun suuruisiksi.

Tärkeä on myös konekonstruktio, joka tekee mahdolliseksi lääkeaineiden valmistukseen käytetyn torarukiin "tartuttamisen". Pienin muutoksin konetta voidaan lisäksi käyttää kypsyneen "tartutetun" torarukiin puhtaaseen ja hygieeniseen korjuuseen.

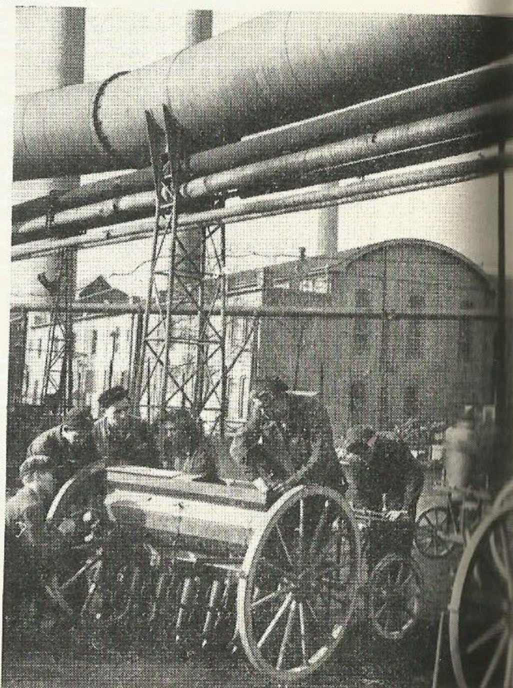
Unkarin maatalouden suurimpia probleemeja on ollut ennen kylvöä tapahtuva kostea peittaus. Peittauksen jälkeenhän usein uudelleen säkkeihin pantu vilja tunkkaantui. Insti-

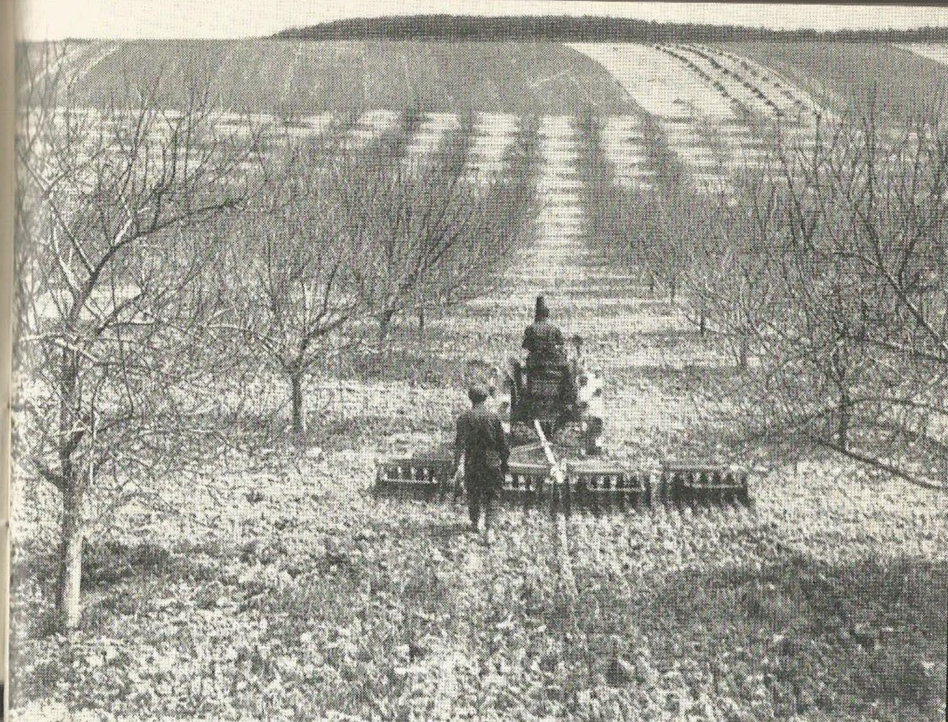
Oikealla: Gutorföldin valtiontilan suurta omenatarhaa äestetään. Työn suorittaja Károly Nagy täytti puolivuotissuunnitelmansa yhden kuukauden (17. 3.—17. 4.) aikana. Vasemmalla: Peltojen kevätmöyhennystä dieseltraktorivetoisilla äkeillä. Alla: Mátyás Rákosi-tehtaiden kylvökoneosastolta. Konetta viimeistelemässä Zoltán Recsón nuorisoprikaati ”Salama”, joka täyttää norminsa 160—180 prosenttisesti.

tuutti on nyt suunnitellut koneen, jolla suoritetaan puolikosteaa peittausta ja jonka suurena etuna on, että vilja voidaan heti peittauksen jälkeen panna säkkeihin ja varastoida ilman tunkkaantumisen vaaraa.

Instituutti tutkii päivittäin maataloudellisilta suurlaitoksilta tulevia toivomuksia. Teknilliset ammatti-ihmiset suunnittelevat jo silloin konstruktion periaatteellisen osan. Jo silloin he myös määrittelevät uusille koneille asetettavat vaatimukset. Tämän jälkeen he aloittavat jo olemassa olevien, samantapaisiin tarkoituksiin käytettävien koneiden tutkimisen. Tarkoitusta vastaavat ja sovellettavissa olevat koneen-

osat otetaan erikoisen tarkastelun kohteeksi. Tämän jälkeen suunnitteluinstituutti konstruoi uuden työprosessin suorittamiseen uuden koneenosan. Uusi koneenosa valmistetaan yhtenä kappaleena instituutin yhteydessä olevassa verstaassa ja sitä kokeillaan. Jos koe onnistuu, suunnitteluinstituutti lähettää ensimmäisen kappaleen koneesta takaisin tutkijoille, jotka

toimittavat sen edelleen valmistukseen ryhtyvälle tehtaalle. Tehdas valmistaa yhden mallikappaleen, siitä tulee sarjan ”prototyyppi”. Tapaamme tämän koneen jo pelloilla, ja jos konstruktio osoittautuu myös käytännössä hyväksi, alkaa sarjavalmistus.

Instituutilla on kansainvälistäkin kuuluisuutta. Tätä luonnehtii sekin, että esim. eräs ulkolainen traktoritehdas toimeenpani useita muutoksia valmisteessaan instituutin ehdotuksesta. Skandinavian maista ja muista Euroopan maista saapunut kirjepaljous todistaa, että tämän alan ammattipiirit koko Euroopassa seuraavat mielenkiinnolla instituutin saavutuksia.

Suuri merkitys on avulla, jota instituutti saa ulkomailta, ensisijassa Neuvostoliitosta. Esim. ensimmäistä leikkuupuimurikonetta suunniteltaessa lähti työ käyntiin Neuvostoliitosta saadun kombainin perusteella. Tämä kombaini oli valmistettu nimenomaan Neuvostoliiton olosuhteiden mukaan. Se kuitenkin merkitsi suurta apua, sillä kombainin pääosia voitiin käyttää ilman muutoksia, ja vain pienemmät muutokset olivat tarpeen Unkarin olosuhteisiin sopivan konstruktion luomiseksi.

TIETOJA UNKARIN ULKOMAANKAUPASTA

YK:n taloudellisen ja sosiaalisen neuvoston viime kokouksessa Genevessä Neuvostoliiton edustajat tekivät ehdotuksen, että Unkari, Romania, Bulgaria ja Albania, joilla ei tähän saakka ole ollut Euroopan taloudellisessa valiokunnassa äänioikeutta, otettaisiin valiokunnan täysivaltaisiksi jäseniksi. Taloudellinen ja sosiaalinen neuvosto päätti siirtää esityksen käsittelyn myöhempään ajankohtaan.

Unkarin kansantasavalta ottaa Euroopan talousvaliokunnan työhön osaa alusta lähtien aktiivisella tavalla, johdonmukaiselle rauhanpolitiikalleen uskollisena, ja on myös valmis jatkuvasti siihen osallistumaan antaakseen apuaan Euroopan valtioiden taloudellisten suhteiden lujittamisessa. On valitettavaa, että Yhdistyneiden Kansakuntien alaisessa järjestössä on piirejä, joilla teot eivät ole sanojen mukaisia ja jotka YK:n perusperiaatteiden vastaisesti siirtävät vihreän veran alle kysymyksen Unkarin osallistumisesta täysivaltaisena jäsenenä Euroopan taloudelliseen valiokuntaan.

☆

Unkarin kansantasavallan ja Saksan Demokraattisen Tasavallan valtuutettujen käymien neuvottelujen pohjalla allekirjoitettiin Berliinissä heinäkuun 31 päivänä lisäpöytäkirja molempien maiden välisen tavaranvaihdon lisäämisestä. Sopimuksen mukaan Saksan Demokraattinen Tasavalta toimittaa Unkariin mm. kemikaalioita, tekstiilitavaroita, huonekaluja ja muita tehdastuotteisia kulutustavaroita, työkalukoneita ja erilaisia kevyen teollisuuden koneita sekä saa Unkarin kansantasavallasta alumiinivalssitavaroita, erilaisia teollisuus- ja maataloustuotteita. Allekirjoitettu lisäpöytäkirja edellyttää Unkarin kansantasavallan ja SDT:n välisen tavaranvaihdon kasvua noin 20 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna.

Unkarin kansantasavalta ja Iso Britannia ovat solmineet vuoden kestävän tavaranvaihtosopimuksen, jonka molempien maiden edustajat allekirjoittivat Lontoossa elokuun 19 päivänä. Unkari toimittaa Isoon Britanniaan mm. tekstiilitavaroita, työkalukoneita, nahkavalmisteita, harjoja, pekonia, öljykasvien siemeniä ja tomaattisosetta sekä saa Englannista ennen kaikkea villaa, kampalankaa, kemikaalioita ja koneita. Samalla sovittiin, että järjestetään jatkoneuvotteluja, jotka koskevat molempien maiden keskeisiä rahallisia kysymyksiä mainitun vuoden aikana.

Kuten joka vuosi vapautuksen jälkeen, Unkarin kansantasavalta osallistui myös tämänvuotisiin Leipzigin messuihin (syyskuun 5—15 päivinä). Unkari asetti näytteille tänä vuonna moottorijunia, työkalukoneita, raskaan teollisuuden laitteita, kuljetusvälineitä, kemiallisen ja lääkeaineteollisuuden tuotteita, sähkömittareita, kaukopuhelinkeskuksia ja monissa ulkomaissa kysyttyjä tekstiili- ja kotiteollisuustuotteitaan, edelleen maataloustuotteita, elintarvikkeita, juomia ja tupakkavalmisteita. Monia unkarilaisia vientitavaroita myös myytiin näyttelypaikalla, sitäpaitsi messuvieraat saivat nauttia unkarilaisen ravintolan antimista.

Valmistelut isänmaallisen kansanrintaman perustamiseksi

Unkarin poliittisen, taloudellisen, sivistyksellisen, tieteellisen ja kirkollisen elämän johtohenkilöt ovat pitäneet parlamenttitalossa neuvottelukokouksen, jossa päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että kansandemokratian suurten päämäärien toteuttamista edistäisi uuden, aikaisempaa laajemmalle perustalle pohjautuvan kansanrintaman luominen.

Konferenssiin ja sen valmisteluihin osallistuivat:

Erzsébet Andics, Unkarin tiedeakatemian jäsen ja opetusministerin ensimmäinen sijainen,

Sándor Barcs, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston jäsen ja Unkarin lennätinlaitoksen pääjohtaja,

Albert Bereczky, reformeeratun kirkon piispa,

Tri Miklós Beresztóczy, Esztergomin arkkihiippakunnan ylivikaari,

József Bognár, kotimaankaupan ministeri,

Lajos Borbás, maa- ja metsätaloustyöntekijäin liiton puheenjohtaja,

Tri Gyula Czapik, Egerin arkkipiispa,

Iván Darabos, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston sihteeri,

József Darvas, opetusministeri,

Lajos Dinnyés, kansanedustaja,

István Dobi, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston puheenjohtaja,

Imre Dögei, valtakunnallisen osuustoimintaliiton puheenjohtaja,

Tri Ferenc Erdei, oikeusministeri,

Ernö Galló, kirjapaino- ja paperiteollisuuden työntekijäin liiton puheenjohtaja,

Tri Endre Hamvas, Csanádin piispa,

Tri Ferenc Harrer, yliopistonprofessori,

Gyula Illyés, kirjailija, Unkarin kirjailijaliiton johtokunnan jäsen,

Rouva J. Juhász, Szolnokin piirikuntaneuvoston toimeenpanevan komitean puheenjohtaja,

Zsigmond Kisfaludi-Strobl, kuvanveistäjä, Unkarin kansantasavallan etevä taiteilija,

Zoltán Kodály, säveltäjä, Unkarin kansantasavallan etevä taiteilija,

József Mekis, valtakunnallisen ammattiliittoneuvoston puheenjohtaja,

Dániel Nagy, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston varapuheenjohtaja,

Imre Nagy, Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston puheenjohtaja,

László Nánási, kansanedustaja,

György Parragi, sanomalehtimies, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston jäsen,

Tri János Péter, reformeeratun kirkkokunnan piispa,

Kálmán Pongrácz, Budapestin kaupunkineuvoston toimeenpanevan komitean puheenjohtaja,

Mátyás Rákosi, Unkarin Työtä-

tekevien Puolueen keskuskomitean pääsihteeri,

Sándor R ó n a i, parlamentin puhemies,

István R u s z n y á k, Unkarin tiedeakatemian presidentti,

Pál S z a b ó, kirjailija, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston jäsen,

József S z a k a l i, Työtätekevän Nuorison Liiton keskusjohtokunnan pääsihteeri,

Mihály S z a l v a i, kenraaliluutnantti,

Elemér S z á d e c z k y - K a r d o s s, Unkarin tiedeakatemian jäsen,

Gyula S z e k f ü, Unkarin tiedeakatemian jäsen, Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvoston jäsen,

Ernö U r b á n, kirjailija, Unkarin kirjailijaliiton sihteeri,

Endre V a l k ó, teknillisten ja luonnontieteellisten yhdistysten liiton pääsihteeri,

Rouva I. V a s s, Unkarin Naisten Demokraattisen Liiton puheenjohtaja,

Péter V e r e s, kirjailija, Unkarin kirjailijaliiton puheenjohtaja,

Lajos V e t ö, evankeelisen kirkkokunnan piispa.

Konferenssi päätti, että uusi kansanrintama tulee aloittamaan toimintansa nimellä "Isänmaallinen kansanrintama".

Kokouksessa valittiin valtakunnallinen valmistava valiokunta, jonka jäseniksi tulivat Iván Darabos, István Dobi, Imre Dögei, Ferenc Erdei, Ferenc Harrer, József Mekis, György Parragi, Mátyás Rákosi ja Elemér Szádeczky-Kardoss.

Valmistava valiokunta laatii luonnoksen uuden kansanrintaman ohjelmaksi ja säännöiksi esittäen ne kuluvan vuoden lokakuussa pidettävälle kansanrintaman valtakunnalliselle kongressille.

Isänmaallisen kansanrintaman valtakunnallisen valmistavan valiokunnan julistus

Isänmaallisen kansanrintaman valtakunnallinen valmistava valiokunta on tehnyt julkisuudessa tunnetuksi neuvostojen rakennetta, toimintaa ja tehtäviä koskevaa lakiehdotusta ja saattanut sen keskustelun alaiseksi ennen lakiesityksen joutumista syyskuussa parlamentin käsiteltäväksi.

Tämän johdosta osoitti valiokunta maan väestölle julkilausuman, jossa mm. sanottiin:

"Kansanrintaman valtakunnallinen valmistava valiokunta kehoittaa maamme työtätekevää kansaa, sen kaikkia työtätekeviä keskustelemaan lakiehdotuksesta ja tekemään sen johdosta huomautuksia ja ehdotuksia, siten aktiivisella, luovalla tavalla osallistuen uuden neuvostoja koskevan lakimme valmisteluun.

Kansanrintaman valmistava valiokunta kehoittaa sanomalehtien toimituksia huolehtimaan siitä, että väestön tekemät huomautukset ja ehdotukset saavat osakseen laajaa julkista huomiota."

Isänmaallisen kansanrintaman valtakunnallisen valmistavan valiokunnan julkilausuma julkaistiin elokuun 19 päivänä kaikissa Unkarin lehdissä. Samoin julkaisivat Unkarin lehdet uuden neuvostoja koskevan lakiehdotuksen, joka esitettiin myös yleisradiossa.

VAALIT UNKARISSA marraskuun lopussa

Asetus eräistä paikallisneuvoston jäsenten vaalia koskevista kysymyksistä

Unkarin kansantasavallan puhemiesneuvosto on antanut asetuksen eräistä paikallisneuvoston jäsenten vaalia koskevista kysymyksistä. Uusi asetus sisältää useita muutoksia vuoden 1950 asetukseen paikallisneuvostojen vaaleista, nimittäin määräyksiin valitsijaluetteloista.

Asetuksessa sanotaan muun muassa: "Valitsijaluetteloihin on merkittävä jokainen Unkarin kansalainen, joka on täyttänyt tai valitsijaluetteloiden laadinta- tai tarkistusvuonna täyttää 18 vuotta, mikäli hänen vakinainen asuinpaikkansa valitsijaluetteloiden laadinta- (tarkistus) aikana on kyseessäolevan neuvoston toimintapiirin alueella."

"Vaalioikeutta ei ole sillä, joka

a) on tuomioistuimen päätöksellä julistettu julkisiin tehtäviin kelpaamattomaksi tai vaalioikeuden menettäneeksi,

b) kärsii vankeusrangaistusta tai on turvasäilössä,

c) on mielisairas, katsomatta siihen, onko hän holhouksen alaisena tai ei."

Asetuksen mukaisesti on erilaisten neuvostojen jokaisen yksityisen jäsenen vaalia varten — asukasluvusta riippumatta — piirikunta-, alue-, kaupunki-, kaupunginosa- ja pitäjäneuvostojen toimintapiirissä muodostettava erillinen vaalipiiri. Asetuksessa myös tarkoin määrätään, kuinka monta, henkilölukuun perustuvaa vaalipiiriä on muodostettava.

Vaalipiirien aluejako on julkaistava vähintään 20 vuorokautta ennen määrättyä vaalipäivää.

Puhemiesneuvosto on määrännyt vaalipiirien luvun piirikunnissa ja Budapestin kaupungissa. Budapestissä on muodostettava 300 vaalipiiriä, molemmissa väkirikkaimmissa piirikunnissa, Borsod—Abaúj—Zempelénissä ja Pestissä, kummassakin 110, Bács—Kiskúnin piirikunnassa 100, Szabolcs-Szatmárissa 95, Szolnokin, Hajdu—Biharin ja Békésin piirikunnissa kussakin 90, Csongrádissa 85, Györ—Sopronissa 80, Baranyan, Fejérin, Somogyn ja Veszprémin piirikunnissa kussakin 75 sekä Komaromin, Nógrádin, Tolman, Vasin, Zalan ja Hevesin piirikunnissa kussakin 70 vaalipiiriä.

Vaalipiirien luvun alue-, kaupunki-, kaupunginosa- ja pitäjäneuvoston jäsenten vaalissa määrää kyseisten neuvostojen välittömästi valitsema toimeenpanovaliokunta.

Koulujen työ on koko kansan asia

Kirjoittanut opettajien liiton sihteeri
János Rácz

Jo peruskoulun luominen vuonna 1945 heti vapautuksen jälkeen avasi tien sivistykselliseen nousuun mitä laajimmille kansamme kerroksille. Kun vuonna 1938 vain tuskin 50 000 lasta suoritti kuuden alimman luokan tutkinnon, pääsi jo v. 1949 paljon enemmän kuin 50 000 oppilasta peruskoulun VIII. luokalta. Ja vuonna 1954 suoritti jo lähes 110 000 oppilasta peruskoulun tutkinnon. Tämä luku on kolme kertaa niin suuri kuin v. 1938 kansakoulun, ns. porvarikoulun (4-luokkainen keskikoulu) ja oppikoulun vastaavien luokkien yhteinen oppilasluku. Myös puolueen ja hallituksen viimeksi tekemät yleistä opetuslaitosta koskevat päätökset asettavat peruskoulun kehittämisen etusijalle.

Kouluissa kasvatetaan tulevaisuutemme tae, nuoriso. Siellä kehittyy työtätekevien uusi sukupolvi. Hallitus ryhtyy — ohjelmalleen uskollisena — toimenpiteisiin peruskouluverkoston laajentamiseksi. Vuoden 1954 kansantaloussuunnitelmaan kuuluu noin kahdeksansadan luokkahuoneen rakentaminen peruskouluille, huomattava määräraha käytetään koulujen uusimiseen ja kalustukseen. Sekä kaupunkien että talonpoikaisväestön lasten opintojen tieltä ovat kaikki esteet väistymässä. Me emme kuitenkaan saa pysähtyä tähän! Ei ainoastaan teollisuus, vaan myös teknillisesti korkealle kehittynyt maatalous vaativat nuorisoltamme yhä korkeampaa yleissivistystä ja suurempia ammattitietoja.

Peruskoulun yläasteilla (viidennestä alkaen VIII luokkaan asti) saa nykyisin jo 80,2 % oppilaista eri oppiaineissa omiin eri aloihinsa erikoistuneiden asiantuntijaopettajien ohjausta. Tämä on valtava saavutus, sillä peruskoulu luo tällä tavoin nuorisomme koulutukselle yhä lujemman pohjan ja tarjoaa sen kautta korkeammalla tasolla olevaa perusteellisempaa asiantuntemusta. Tämän kehityksen varjopuolena on, että asiantuntijaopetus on ensi kädessä toteutettu suurkaupungeissa, isoissa yhdyskunnissa, siis siellä, missä on riittävästi kouluja ja opettajia. Mutta juuri siellä, missä tällainen opetus olisi eniten tarpeen: kaivosalueilla, suurteollisuuslaitosten lähistöllä, kylissä ja harvaanasutuilla seuduilla on vielä monin paikoin kouluja, joissa on vain yksi tai kaksi opettajaa. Tästä syystä ministerineuvosto lausui elokuun alussa vahvistamassaan päätöksessä peruskoulujen kehit-

Lastentarhalaisista tulee koululaisia. Rädda Barnen-kadun varrella sijaitsevan budapestiläisen päiväkodin "vanhimmat" kirjoittautuvat koulun ensi luokalle. Lasten mukana on lastentarhanopettaja rva B á n h i d i.

Lukeminen ja opiskeleminen ei ole vain nuorison asia. Kuvassa lukevia talonpoikaisnaisia kansankirjastossa n:o 3.000, joka on perustettu unkarinkielen uudistajan Ferenc Kazinczyn syntymäkylään.

tämisestä: ”Peruskouluverkostoa on vuoteen 1960 mennessä mahdollisuuksien mukaan edelleen kehitettävä siten, että asiantuntijajärjestelmään perustuvaa opetusta laajennetaan niin (sekä kylissä, haja-asutusalueilla että kaupungeissa), että jokainen ylempien luokkien oppilas pääsee siitä osalliseksi.” Paikkakunnilla, missä joidenkin koulujen oppilasmäärä on pieni, järjestetään ylempien luokkien oppilaille keskuskouluja asiantuntijaopettajineen.

Koulujen ulkonainen kunnostaminen, opetuksen ulkonaisten edellytysten kohentaminen ei kuitenkaan vielä yksinään riitä pyrittäessä nostamaan opetuksen tasoa. Se riippuu ennen kaikkea kasvattajien, opettajien työstä. Opettajamme ovat jo aikaisemmin voineet havaita yhteiskunnan taholta osakseen saamansa kunnioituksen, jota todistavat myös heille annetut monet Kossuth-palkinnot ja kunniamerkit. Joka vuosi juhlimme ”opettajien päivää”. Myös puoluejärjestöjen johtokuntien jäseninä, kansanedustajina ja neuvostojen jäseninä on lukuisia opettajia. Hallituksemme on — mahdollisuuksien mukaan — pyrkinyt parantamaan opettajien aineellista asemaa. Siinä tarkoituksessa on jatkuvasti suoritettu yhä uusia toimenpiteitä. Opettajien asuntovaatimusten tyydyttämistä edistää säädös, jonka mukaan ”kouluja rakennettaessa on samanaikaisesti rakennettava tarpeellinen määrä opettajien asuntoja”. Myös omakotirakennustoiminnassa otetaan entistä enemmän opettajien tarpeet huomioon.

Säädös, jonka mukaan maaseudulla olevien opettajien käyttöön on heidän toivomustensa mukaisesti annettava 0,5—1 hehtaarin suuruinen ala kasvimaata, on herättänyt tyytyväisyyttä kaikkialla maaseudun ja kylien opettajien keskuudessa. Tämä säädös ei hyödytä ainoastaan opettajia ja heidän perheitään, vaan siitä on myös apua työtätekevän talonpoikaiston maatalousteknillisen sivistyksen kohottamisessa.

Suurta huolenpitoa ministerineuvosto osoittaa myös maaseudun ja kylien kasvattajien kulttuuritarpeiden tyydyttämiselle. Jotta he voisivat kartuttaa tietojaan omakohtaisin kokemuksin ja suorittaa opetus- ja kasvatustyötään entistä menestyksellisemmin, saavat he esim. ryhmämatkoista 50 prosentin matka-alennuksen.

Ministerineuvoston päätösten toteuttaminen on ensiarvoinen tehtävä, joka kuuluu ennen kaikkea opettajille — mutta myös muiden työntekijäin liitoille. Lastemme kasvattaminen, sivistyksen laajentaminen, koulujemme työ ei ole ainoastaan valtion, vaan koko kansan asia. Ammattiliittojen on tuettava — ensi kädessä kummikoululiikettä laajentamalla — kouluja yhä suuremmassa määrässä. Tehtaat ja laitokset voivat omine voimanlähteineen ja aloitteineen auttaa paljon sekä aineellisessa että myös opetuksellisessa suhteessa. Jo nyt osoittavat useat sadat ammattiliittojen toimesta vapaaehtoisesti kalustetut luokkahuoneet tuon avun merkitystä. Vapaaehtoiset vanhempien työryhmät ovat jo tähän mennessä antaneet kouluille huomattavaa apua, esim. koulurakennusten korjaustöissä. Vielä merkittävämpää tukea työpaikkojen ammattiyhdistyskomiteat voivat antaa opetuksellisessa suhteessa. Tehtaissa ja laitoksissa työskentelevien vanhempien taholta tehdyt opetusta koskevat ehdotukset ja neuvot ovat myös vahvistaneet koulu- ja kotikasvatuksen välistä sopusointua sekä laajentaneet vanhempien pedagogisia tietoja. Tämän kaiken me nyt uuden kouluvuoden alkaessa toivomme kehittyvän edelleen, sillä opettajien jalot ponnistukset kruunaa menestys vain silloin, kun vanhemmat ja kasvattajat, koko yhteiskunta kokoaa voimansa uuden sukupolvemme, kansamme toivon kasvatuksen edistämisen merkeissä.

Gabor Lénárt:

Satavuotias János Zsellér

Ken saapuu Zsámbékissa olevan ”Rákosi”-tuotanto-osuuskunnan karjatarhaan, voi nähdä siellä vanhan miehen päivätyötään suorittamassa. Hän lastaa rattaille tuoretta rehua ja työntää kuormansa sitten taaempana sijaitsevan vasikka-aitauksen luo. Hän jakaa rehun huolellisesti, ja kohta ilmestyvät tuttujen askelten ja tuoreen rehun tuoksun houkuttelemat vasikat esiin vilpoisista varjopiiloistaan. Vanha mies voi olla — ulkomuodostaan päätellen — 70 tai 80 vuoden ikäinen. Jos näkee hänen työskentelevän, on mahdotonta kuvitella häntä vanhemmaksi. Ja kuitenkin hän on sunnuntaina kesäkuun 20 päivänä täyttänyt sata vuotta. Hän on syntynyt vuonna 1854. Hänen nimensä on János Szellér.

Vanha mies ei ole erityisen puhelias. Vierailijaa kehoitettiin jo ennakolta tuotanto-osuuskunnan toimistossa säästelemään sanojaan joutuessaan kosketuksiin vanhuksen kanssa. Jos halusi kuulla jotain hänen elämästään, oli käytettävä hyvin se lyhyt aika, jonka vanhus myöntäisi. Toimistossa oltiin oikeassa, sillä heti kohtauksemme alkajaisiksi vanhus ilmoitti, että hän oli valmis keskustelemaan puolen tunnin verran, mutta ei yhtään kauempaa, sillä työt odottivat häntä.

”Entäpä, jos seuraisin mukananne karjatarhaan? Työn lomassa voisimme sentään puhella yhtä ja toista.”

”Ei”, hän vastasi, ”ei käy laatuun. Karja ei pidä vieraista ihmisistä.”

Se mitä hän tuon puolen tunnin kuluessa kertoo itsestään, on sanan täydessä merkityksessä vähän. Se on vähemmän kuin totuus, sillä Zsellér-vanhus on vaatimaton mies. Hän ei kerskaile järkkymättömästä elinvoimastaan eikä liioin työsaavutuksistaan. (Tuotanto-osuuskunnan puheenjohtaja esimerkiksi kertoo, että vanhuksen jaloissa usein on särkyä. Itse hän sanoo, ettei hänessä mitään vikaa ole.)

Sentähden on kuunneltava toisten kertomuksia hänestä, jos haluaa tietää, miten tuo vanhus elää ja työskentelee ja millainen mies hän on. Karjanhoitajaryhmän johtaja Endre Molnár kertoo:

”Kun joskus sattuu olemaan rehua niukasti, hän voi sanoa: Jos ette pysty antamaan karjalle tarpeeksi ruokaa, olisi parempi, ettette pitäisi lainkaan eläimiä!”

”Entä onko hänessä muuta vikaa?”

”Ei muuta kuin että hän on hyvin kiintynyt karjaan.” (Tässä kohden ryhmänjohtaja ei voi pidättää hymyään, sillä loppujen lopuksi tuotanto-osuuskunnan jäsenet ovat syvästi kiintyneet tuohon vanhukseen. Kunnioitus ja rakkaus kuvastuvat myös sanoista, joilla ryhmänjohtaja jatkaa puhettaan.) ”Niin, ja kun jokin eläin sairastuu, annamme aina sen vanhuksen hoitoon. Hän jos kukaan pystyy sen parantamaan ja nostamaan jaloilleen. Niiden viiden vuoden

aikana, jotka hän on hoitanut vasikoita, ei niistä ainoakaan ole kuollut hänen huolenpidossaan."

Myös tuotanto-osuuskunnan puheenjohtajalla Albert Vekerlillä on hiukan "valittamista" vanhuksen suhteen. Zsellér nimittäin sanoo puheenjohtajalle samoin kuin vieraallekin: "Mahdollisimman vähän sanoja!" Usein puheenjohtaja yrittää päästä vanhuksen kanssa keskusteluun sanoen:

"Tule tänne vähän istumaan ja juttelemaan!"

"Ei! En kerkiä istumaan. Puhella kyllä voimme, mutta todellakin vain vähän aikaa, sillä minulla on paljon tekemistä", on vanhuksen tavanomainen vastaus.

Vanhus kertoo minulle menevänsä joka ilta kello kymmeneltä levolle ja nousevansa kolmen aikaan. Hän nukkuu siis viisi tuntia, ja hänen mielipiteensä mukaan se riittää ihmiselle. Mutta noiden viiden tunnin aikana hän nousee vähintään kolme kertaa katsomaan vasikoita todetakseen, onko kaikki kunnossa. Voihan jokin eläimistä astua vaikka vesialtaaseen ja kuolla ennen aamua, ellei se saa ajoissa apua. (Sellaista on useammin kuin kerran sattunut tässä tuotanto-osuuskunnassa, ei kuitenkaan enää sinä aikana, jolloin János Zsellér on ollut vasikoiden hoitajana.) Puheenjohtaja Vekerli on sitä mieltä, ettei vanhus itse asiassa koskaan lepää, sillä hänet näkee aina myrskylyhtyineen köpittämässä vasikoiden luo. Zsellér-setä on hieman huonokuuloinen, niin että hänelle on puhuttava kovaa ja selvästi, jotta hän ymmärtäisi. Mutta merkillisesti hän kuulee vasikoiden liikehtimiset pikku huoneeseensa, joka sijaitsee melko etäällä karjatarhasta. Hän on heti paikalla, jos jokin on hullusti, ja hakee lähellä asuvan puheenjohtajan apuun.

Siten János Zsellér ei ole ainoastaan tuotanto-osuuskunnan vasikoiden hoitaja, vaan myös sen yövartija. Hänen huolenpidossaan on useimmiten 30—35 vasikkaa, joten hän tekee kahden miehen työn "24 tunnin vuorossaan". Miksi hän menettelee näin? Pakostako ehkä? Ei sinne päinkään! Hän on jo riittävästi saanut nuhteita mielettömistä tavoistaan. Mutta siitä ei ole ollut hyötyä. Osuuskunta on yhä uudestaan ja uudestaan ehdottanut hänelle, että jos hän välttämättä haluaa työskennellä, hän saisi tyytyä olemaan vain yövahtina, joka öisin pitäisi silmällä tuotanto-osuuskunnan karjaa, rakennuksia ja muuta omaisuutta, ja että joku toinen pantaisiin hoitamaan vasikoita. Hänelle annettaisiin kaikki, mitä hän tarvitsee. Hän ei kärsisi sen paremmin rahan kuin ravinnonkaan puutetta. Mutta János Zsellér on vastannut järkähtämättä:

"Jos panette jonkun muun vasikoita hoitamaan, niin tiedän, ettei minua enää tarvita täällä. Silloin lähden ja liityn johonkin toiseen tuotanto-osuuskuntaan."

(On syytä painaa mieleensä jälkimmäisen lauseen sanat. Me palaamme niihin vielä uudelleen.)

Koko pulma olisi tietenkin voitu ratkaista virallisen määräyksen avulla. Mutta kunnioitus vanhusta kohtaan ja tietoisuus siitä, ettei kukaan halua loukata hänen tunteitaan, estää osuuskunnan puheenjohtajaa ryhtymästä tähän. Siksi puheenjohtaja kerran kokeili toista tapaa. János Zsellér oli sairastunut ja joutunut kahdeksi viikoksi vuoteen omaksi. Silloin hänelle annettiin nuori mies apulaiseksi. Kun vanhus oli vähitellen toipunut ja ensi kerran nousi ylös, sattui niin, että tuo nuori mies, Lajos Till, oli juuri juottanut karjan. Tuskin Zsellér-setä oli päässyt pihalle, kun hän jo tarttui ämpäriin ja rupesi kaatamaan vettä altaaseen. Puheenjohtaja sattui juuri sillä hetkellä kulkemaan ohi.

"Ei karja halua juoda. Olemme sen juuri äsken juottaneet", hän virkkoi.

Zsellér-setä ei kuitenkaan antanut periksi: "Siitä olen varma vasta sitten, kun itse olen sen juottanut", hän sanoi jatkaen veden kantamista.

Vähän aikaa sen jälkeen hän ajoi nuorukaisen pois. Nuorukainen ei hänen mielestään tehnyt työtään kyllin hyvin.

Zsellér ei puhu tällaisista asioista vieraille, ja jos puhuukin, ei kuitenkaan samalla tavoin kuin puheenjohtajalle tai osuuskunnan muille jäsenille. Kysyin häneltä, pitikö hän myös sikaa? Vastaus kuului:

"En voi, sillä täällä karjatarhassa ei saa pitää niitä."

Tiedustelin puheenjohtajalta, miksi ei saanut? Hän selitti, että vanhus hyvin olisi voinut pitää sikaa, jos olisi halunnut. Olipa puheenjohtaja itse tarjonnut hänelle porsasta, mutta vanhus oli vastannut:

"En rupea ottamaan sitä vaivakseni."

Miksi sitten vanha Zellér-setä sanoi, ettei hän voinut pitää sikaa, "ettei hän saanut", kun kuitenkin kaikki olisivat sen sallineet? Asia tuntui minusta aivan "salaperäiseltä". Myöhemmin minulle kuitenkin valkeni, että hänellä oli oma erikoinen puhetapansa, jossa noilla kolmella sanalla "minä en saa" oli hiukan toinen merkitys kuin muiden ihmisten lausumina. Kuulin nimittäin, että Zellér-vanhus vuodatti kuumia kyyneliä joka kerran, kun hänen täytyi luovuttaa jokin vuoden vanha vasikka toisten hoitoon sen vuoksi, että se oli siirrettävä muualle, jotta "vasikkahoitolaan" saataisiin tilaa uusille tulokkaille. Kun hän nyt kertoi minulle joutuneensa näinä päivinä luovuttamaan pois 20 vasikkaa, halusin tuottaa hänelle ilon. Ehdotin, että veisin hänet autollani laitumelle katsomaan noita vasikoita. Koko juttu ei veisi aikaa kuin muutaman minuutin.

Zsellér-vanhus ei epäröinyt hetkeäkään. Samalla päättäväisyydellä, jolla hän oli kieltänyt minua tulemasta vasikoiden lähelle, hän nyt sanoi:

"En voi lähteä, en saa jättää tehtäviäni."

"Entäpä jos pyytäisimme puheenjohtajan määräämään jonkun toisen siksi ajaksi hoitamaan karjaa?"

"Ei sittenkään. En voi uskoa omaa karjaani kenenkään muun huostaan." (Hän käytti osuuskunnan omaisuudesta puhuessaan muotoa "omaa karjaani", hän, joka "ei voinut ottaa vaivoikseen" hänen omakseen tarjottua porsasta.)

Hän ei kuitenkaan puhu tuolla tavoin ainoastaan vieraille. Joku nimittäin voi ajatella hänen sanovan "minä en saa lähteä" sen vuoksi, että häntä kohdellaan huonosti eikä pidetä arvossa. Asia ei ole sinne päinkään: hän vain yksinkertaisesti on huolissaan karjasta. Tuo huoli on hänelle sama kuin käsky. Täsmälleen yhtä kieltävästi hän vastaa esimiehilleen, jos he käskevät häntä hetkeksikin poistumaan karjan luota. He kertovat minulle, että piirikunnan neuvosto kutsui äskettäin joukon parhaita osuuskuntien jäseniä juhlakokoukseen saamaan palkintoja. Zsellér-vanhus, joka oli hoitanut vasikoita niin hyvin, että eräs hänen kuusikuukautinen härkänsä painoi 580 kg ja toinen 690 kg, sai myös palkinnon. Eikä se ollut pienikään: 1.000 forinttia. Kun hän oli saanut palkintonsa, pyydettiin häntä erityisesti jäämään päättäjäisjuhlaan. Olihan hän "huomattavin kunniavieras", joka ansaitsi kaksinkertaisesti kunnioitusta koko tuotanto-osuuskunnan jäsenten esikuvana ja korkean ikänsä vuoksi. Tuotanto-osuuskunnan johtaja ilmoitti hänelle, että he kaikki vastaisivat siitä, jos jokin vahinko sattuisi. Mutta kaikki oli turhaa. Vanhus hävisi paikalta. Hän yksinkertaisesti "ei saanut" jäädä, velvollisuus kutsui.

Kaiken tämän jälkeen ymmärtää kai helposti, miksi vanhalla János Zsellérillä on käsitys, ettei hän "saanut" pitää sikaa karjatarhassa. Ei siksi, että

joku tuotanto-osuuskunnan jäsen olisi häntä siitä kieltänyt, vaan siksi, ettei se soveltunut hänen omaan erikoiseen "kunnialistaansa". Siihen pohjautui noiden omituisten ja tosiasioita ilmeisesti vastaamattomien "minä en saa" sanojen käyttö.

Miksi János Zsellér on sellainen? Tämä satavuotinen velvollisuudentunto on liikuttavaa ja sydäntä riipaisevaa. Hän osoittaa kuuluvansa niihin ihmisiin, jotka koko ikänsä ovat tottuneet työskentelemään hyvin, koska he yksinkertaisesti eivät voi työskennellä huonosti — puhtaasti itsekunnioituksensa ja kunniantuntonsa vuoksi. Hän ei voinut toimia toisin silloinkaan, kun hän raatoi herrojen hyväksi. Mutta siinä ei ole koko syy, miksi János Zsellér tekee nyt tuotanto-osuuskunnassa tuolla tavoin työtä. Siinä on muutakin kuin pitkän, työntäyteisen elämän luomaa velvollisuudentuntoa. Ja tässä kohden meidän on jälleen muistettava nuo hänen lausumansa sanat: "Jos panette jonkun toisen hoitamaan karjaa . . . silloin lähden pois."

Minne? Johonkin toiseen tuotanto-osuuskuntaanko? Ehkä ensi kerran koko pitkän, satavuotisen elämänsä aikana hän on löytänyt paikan, jossa hän tuntee olevansa todella kotonaan. Hän käsittää ja tuntee, että tuotanto-osuuskunnissa — vaikkapa tie ei olekaan sileä, vaan vieläpä varsin kuoppainen ja vaikeuksien sekä surujen täyttämä — ihmiset rakentavat omaa uutta, entistä kauniimpaa maailmaansa. Ja tämä on ainakin osaksi syynä siihen, että hän kieltäytyy ottamasta vastaan työyhteisöltä ylimääräisiä palkkioita. Ei hyödytä sanoa hänelle, että hänelle olisi päivittäin maksettava palkkaa useammasta kuin yhdestä työyksiköstä, siis enemmästä kuin 365 yksiköstä vuodessa. Hän ei anna periksi. Hän sanoo, että tavallinen palkkio riittää hänelle hyvin ja että hän itse tietää sen asian parhaiten. Tietenkin tässä voi näytellä pientä osaa myös epäluuloisuus. Mutta se ei ole varmastikaan koko syynä. Epäilemättä Zsellér-vanhus pitäisi loukkauksena, jos joku väittäisi hänen huolehtivan niin hyvin rakkaan osuuskuntansa omaisuudesta vain siksi, että hän saisi enemmän yksikköjä työkirjaansa. Onhan hän saanut kaiken tarvitsemansa, sanotaan. Syksyllä hän lähetti sisarelleen 5.000 forinttia . . . Siitä huolimatta tiedämme, että niin paljosta ja niin hyvästä päivittäisestä työstä yhden työyksikön palkka on todellakin liian vähän. Vaikka hän on kieltäytynyt vastaanottamasta mitään avustusta, eikö häntä sentään voitaisi saada ottamaan korkeampaa päiväpalkkaa työstään?

Tietenkin tässä on kerrottu vain joitakin vähäisiä piirteitä János Zsellérin satavuotisesta elämästä ja hänen vanhuutensa nykypäivästä. Kuitenkin voisi siitäkin vähästä, mitä hän meille itse kertoi ja mitä hänen työtoverinsa hänestä sanoivat, esittää hänestä monia mielenkiintoisia ja luonteenomaisia seikkoja. Esimerkiksi sen, että hän on nuorena miehenä työskennellyt sekä Amerikassa, Australiassa että Afrikassa. Tai sen, ettei hän vanhoilla päivilläänkään vieroksu ryyppyä. Myös sen voimme kertoa, että hän on ollut kolme kertaa naimisissa. Kolmannen kerran avioliittoon mennessään hän oli 78-vuotias — ja nyt, kun yli vuosi on kulunut siitä, kun hänen vaimonsa 21 vuotta kestäneen mitä onnellisimman avioliiton jälkeen kuoli — ainakin tuotanto-osuuskunnan puheenjohtaja väittää sen olleen onnellisen — hän jälleen suunnittelee naimisiinmenoa. Ja tietenkin voisimme kertoa hänestä vielä paljon muuta, mitä ei ole tähän kirjoitettu. Mutta valitettavasti minun ei yhdellä käynnillä onnistunut saada hänestä irti enempää. Älkäämme kuitenkaan välittäkö siitä. Ehkäpä saamme hänestä enemmän irti silloin, kun hän täyttää 105 vuotta. Sanotaanhan: Vanhuus tekee ihmiset puheliaiksi . . .

János Zsellér

sai kunniamerkin satavuotispäivänään

János Zsellér palkittiin kesäkuun 19 päivänä parlamenttitalossa korkealla kunniamerkillä. Kansantasavallan ministerineuvoston puheenjohtaja István Dobi luovutti János Zsellérille "Sosialistisen työn ansiomitalin" ja 2 500 forintin suuruisen palkinnon.

Tilaisuus oli juhlava kuten tavallisesti. Mutta tällä kertaa ne molemmat parlamenttitalon huoneet, joissa juhla pidetään ja sen jälkeinen päivällinen nautitaan, oli koristettu erityisen viehättävästi. Itse juhla alkoi puolitoista tuntia myöhemmin, kuin mitä alunperin oli määrätty. Miksi? Siksi, että juhlavieras oli selittänyt olevansa tosin hyvin iloinen kunnianosoituksesta, mutta ettei hänellä ollut keskipäivällä aikaa saapua parlamenttitaloon, koska hänen oli tuohon aikaan juotettava vasikat. Ja tuota tehtävää hän ei voinut uskoa kenellekään muulle. Mitäpä tehdä? Ministerineuvosto siirsi juhlan puoli kolmelta alkavaksi. Ennenkuin István Dobi luovutti kunniamerkin, hän piti lyhyen puheen — hänen omia sanojaan käyttääksemme — "rakkaalle veljellemme János Zsellérille". Kuitenkaan hän ei voinut keskeytyksettä pitää puhettaan loppuun saakka, sillä pöydän ääressä seisoessaan hän huomasi, että myös vanhus aikoi nousta pystyyn. Nopeasti hän astui vanhuksen luo ja painoi juhlavieraan lempeällä otteella takaisin istumaan. Kunniamerkin luovutuksen jälkeen tervehtivät erään lastentarhan pienet hoidokit juhlavierasta kukkasin. Liikuttava oli tuo hetki, jona pikkuiset, kolmen-neljän vuoden ikäiset lapsoset seisoivat siinä satavuotiaan sedän edessä ja hän otti kauniit kukat vastaan heidän pienistä kätösistään.

Sen jälkeen siirryttiin viereisessä salissa olevan katetun päivällispöydän ääreen. Herkkä ilme kasvoillaan János Zsellér katsoi yhä uudestaan takkinsa rinnuskäänteessä olevaa kaunista kunniamerkkiä.

Katetun pöydän ja täysinäisten lasien ääressä tarinoidaan kaikenlaista. Tällä kertaa kuitenkin keskusteltiin ennen kaikkea pitkän elämän salaisuudesta, sillä loppujen lopuksi jokainen läsnäolevista olisi ollut iloinen, jos hänkin olisi tiennyt voivansa satavuotiaana näyttää niin terveeltä ja nuorekkaalta kuin János Zsellér nyt. Kaunis kunniamerkki ja tietenkin myös miellyttävä seura sekä hyvä punaviini saivat Zsellér-sedän hilpeälle tuulelle. Kun häneltä kysyttiin pitkän elämän salaisuutta, hän vastasi myhäillen: "Hyvä terveys".

Vähän ajan kuluttua hän jatkoi: "Koko sukuni on tervettä. Isäni oli kuollessaan 116-vuotias, toinen sisareni 94 ja toinen 96 vuoden ikäinen."

Joku kysyi häneltä: "Ja kuinka vanhaksi äitinne eli?"

"Ah, hän kuoli nuorena. Hän ehti vain 95-vuotiaaksi."

Niin höystää Zsellér-vanhus sanansa viehättävällä huumorilla useammin kuin kerran. Sitten hän kuitenkin vakavoituu ja selittää, että hänen mielestään pitkän iän saavuttamiseksi on tärkeintä, että ihminen aina tekee työtä. Siksi hänkään ei luovu vasikoiden hoitamisesta. Nyt alkaa vilkas väittely: István Dobi, valtion valvontakeskuksen puheenjohtaja Arpád Házi, Unkarin kansantasavallan ministerineuvoston sihteeri Iván Darabos ja kaikki muut läsnäolijat yrittävät todistella vanhukselle, että alkaisi jo vähitellen olla aika hänen saada ainakin apulainen työhönsä. Vanhus ei kuitenkaan anna periksi. Hänen vastauksensa

kaikuu päättäväisenä: "Ja mitä minä itse sitten tekisin, jos minulle tulisi apulainen? Silloin minulla ei enää olisi riittävästi työtä. Ei, sitä ei olisi kylliksi minulle."

Puhutaan paljosta muustakin. Muun muassa ensimmäisestä maailmansodasta, jonka puhjetessa Zsellér-setä oli kuusikymmenvuotias, ja sitten vuoden 1919 vallankumouksesta. Siihen vanhus lisää, että myös vuonna 1912 oli vallankumous, ainakin suuri lakko pääkaupungissa. Sitten tulee puheeksi keittotaito. Häneltä kysytään, mikä on hänen mieliruokansa, johon hän vastaa, että hänelle on yhdentekevää, mitä ruokaa tarjotaan, kunhan se vain on hyvin laitettua — ja siksi hän valmistaakin ruokansa useimmiten itse.

Vapaan keskustelun kuluessa kohotetaan tiheästi maljoja (mihin myös János Zsellár lisää oman kelpo panoksensa. Hän sanoo, että tilkka viiniä tekee aina vain hyvää. Viini antaa voimia eikä vahingoita tervettä ihmistä).

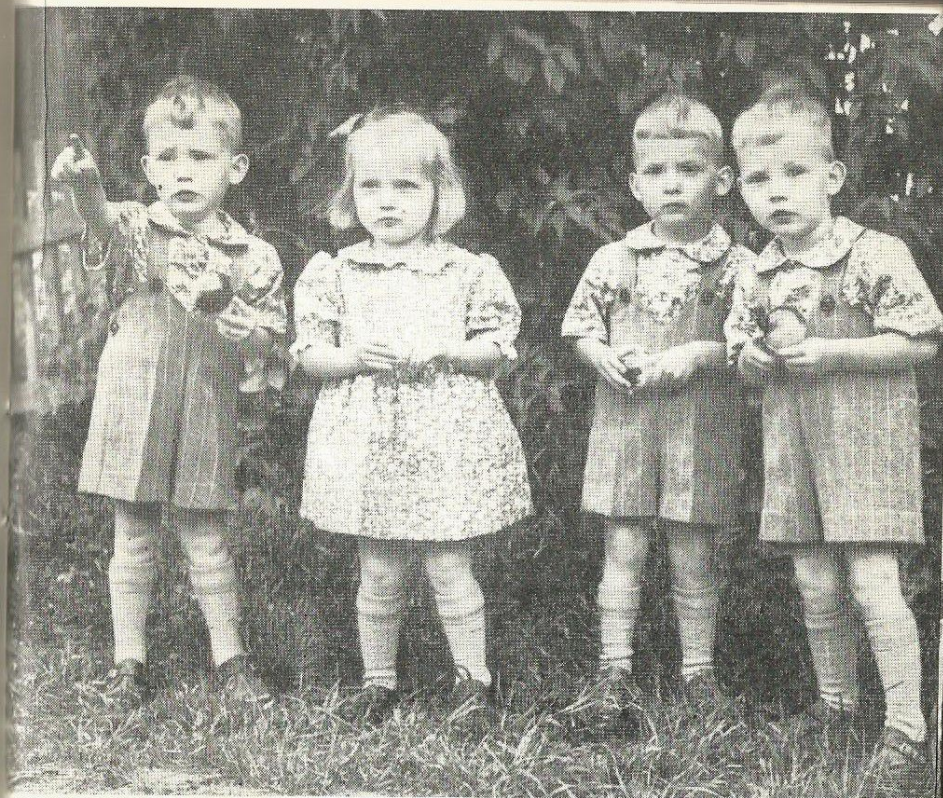
Tunnelma nousee yhä korkeammalle. Ja nyt tuntee János Zsellér yhä voimakkaampaa halua tulkita elämänsä vaiheita, kokemuksia ja toiveita "nuorukaisille", sillä hänelle, joka on itse satavuotias, ovat lopultakin kaikki läsnäolijat, jopa István Dobikin, vain nuoria "keltanokkia". Niin hän lausuu harvapuheiseen tapaansa myös nämä painavat sanat: "Kahta asiaa toivotan kotimaallemme ja koko maailmalle: ensiksikin rauhaa ja onnea, ja toiseksi vaurautta!"

Juhla on kestänyt jo lähes kaksi tuntia. Äkkiä Zsellér-setä muistaa työnsä. Hän kertoo, että karja tuntee tuskaa aivan samalla tavoin kuin ihminenkin, mutta ei vain osaa puhua. — "Karja tietää paremmin kuin ihminen ajan kulun. Se nousee minua odottamaan täsmälleen kello puoli neljä aamuisin. Jos menen navettaan aikaisemmin, se makaa vielä, mutta jos vähänkin myöhästyn, se jo ammuu ja valittaa . . ."

Läsnäolijat ymmärtävät hienon viittauksen. Olihan vanhus jo ennakolta kyllin selvästi ilmoittanut, että hänen täytyi kello kolmelta jälleen palata ruokintapuuhiinsa, ja nyt oli kello jo neljä. Ja sitäpaitsi kaikki ovat selvillä siitä, että tässä on tapahtunut jotain aivan tavatonta. Onhan János Zsellér-setä nimittäin jäänyt kuitenkin juhlaan ja luottanut siihen, että joku ruokkii hänen rakasta karjaansa. Jokainen tuntee myös, että jäähyväishetki on koittanut.

Juhlan alussa, ottaessaan vastaan kunniamerkin, Zsellér-vanhus ei vastannut István Dobin tervehdyspuheeseen. Mistäpä hän olisi tiennyt, mitä tällaisissa tilaisuuksissa on sanottava. Tai sitäkään, josko sellaisiin puheisiin lainkaan vastataan. Nyt kuitenkin, kun hän astui ministerineuvoston puheenjohtajan kanssa parvekkeelle katsomaan päivänvalossa kylpevää pääkaupunkia ja sitten jäähyväishetkellä, kun puheenjohtaja häntä kätteli, tapahtui niin, että Zsellér-vanhus "piti pienen vastauspuheen", vaikkapa ennakolta valmistamattomankin. Vastauksen siihen, mitä István Dobi ja toiset muun muassa olivat sanoneet: että nuoruudessaan kai János Zsellér ja hänen ikäpolvensa olivat toivoneet saavansa elää vapauden ajan, tuon aikakauden, jolloin riistäjät, herrat oli karistettu pois kansan harteilta. Kuitenkin vain hyvin harvat heistä olivat kokeneet sen, mistä János Zsellér oli päässyt osalliseksi: saaneet omin silmin nähdä kansan vapauden koiton. Ja Zsellér-vanhuksen jäähyväissanat koskettelivat juuri noita asioita. Hän lausui kyynelten virratessa hänen ryppyisille kasvoilleen: "Tuon taantumuksen aikana ihminen ei ollut koirankaan arvoinen. Talli oli hänen makuupaikkanaan. Nykyisin on jokaisella minunlaisellani ihmisellä kunnollinen asunto. Ja työtä pidetään arvossa ja kunniassa . . ."

Ehkäpä hän olisi halunnut sanoa vielä enemmänkin, mutta mielenliikutus sorti hänen äänensä. Eikä hänen tarvinnutkaan enää lisätä yhtään ainoata sanaa.

Suomalaiset neloset

Suomi—Unkari lehdessä on seurattu Unkarin nelosten kehitystä. Viime numerossa kerrottiin Csordásin nelosten kaksivuotispäivästä. Samaan lehteen oli pujahtanut ikävä virhe: nimitettiin Unkarin nelosia Euroopan ainoiksi nelosiksi ja unohdettiin kokonaan omat suomalaiset nelonsemme Isonkyrön Jouppilasta.

Valppaat lukijamme Raumanlinnasta ja myös Helsingistä kuitenkin puuttuivat asiaan. Ja niin julkaisemmekin tällä sivulla kuvan Jouppilan nelosista. Toivomme tiedon heidän olemassaolostaan kantautuvan myös Unkariin asti. Ilmoitamme samalla, että suomalaiset neloset Jorma, Erkki, Helena ja Matti täyttivät kolme vuotta jo viime kesäkuun 10 p:nä ja ovat siis vuoden edellä unkarilaisia poikia.

Esittelemme kaksi uutta unkarilaista elokuvaa

"Pennonen"

Tämän värifilmin sankarit ovat meidän päiviemme tavallisia ihmisiä, jotka ovat lähteneet rakentamaan nykyaikaista suurkaupunkia autiolle tasangolle Tonavan rannalla. Tapahtumat liikkuvat Unkarin ensimmäisessä sosialistisessa teollisuuskaupungissa, Sztálinvárosissa kesällä 1953. Käsikirjoituksen tekijät Boris Palotai, András Sándor ja Thurzó Gábor ovat eläneet paikan päällä ja seuranneet uuden kaupungin syntyä ensimmäisestä kuokaniskusta lähtien. Márton Keleti, kaksi kertaa Kossuth- palkinnon saanut ohjaaja on luonut filmistä syvästi realistisen taideteoksen.

Kuvissa ylhäältä vasemmalta: "Pennosen" päähenkilöä Juli Garasia (nimi "Pennonen" johtunee siitä, että Garas=Kiskrajcár merkitsevät molemmat suomeksi pientä rahaa, pennosta) esittää kolmasti Kossuth-palkinnon saanut näyttelijätär Agi Mészáros, joka tunnetaan elokuvista "Maan jano" ja "Vapautunut maa".

Keskellä vasemmalla: Juli Garas, orpo maalaistyttö karkaa kotikylästään ja lähtee maailmalle onneaan koettamaan. Hänen tiensä vie nousevaan Sztálinvárosiin, joka kutsuu ja odottaa ahkeria käsiä. Juli aloittaa työnsä vedenkantajatyttönä. Työläiset pitävät hänestä ja alkavat nimittää häntä "Pennoseksi".

Alhaalla vasemmalla: Juli saa uusia ystäviä ja hän tuntee uuden kaupungin kotipaikakseen. Ja kun eräänä myrskyisenä yönä sabotaashintekijäin kädet suistavat kiskoalustaltaan torninosturin, joka liukuu jyrkännettä kohti, pieni Juli asettuu tielle — häntä saadaan kiittää tuhotyön epäonnistumisesta.

Ylhäällä oikealla: Ensimmäinen ostos Sztálinvárosissa. Juli on tavannut Pista Orbán, erään rakennusprikaatin johtajan ja nuoret ovat rakastuneet. Pistaa esittää Kossuth-palkinnon saanut Adam Szirtes.

Keskellä oikealla: Jännittävät tapaukset seuraavat toisiaan. Seikkailija-ainekset ovat provosoineet tanssiaisissa tappelun ja yrittävät lietsoa epäluuloa nuorten keskuudessa. Kuvassa eräs Julin ystävätär.

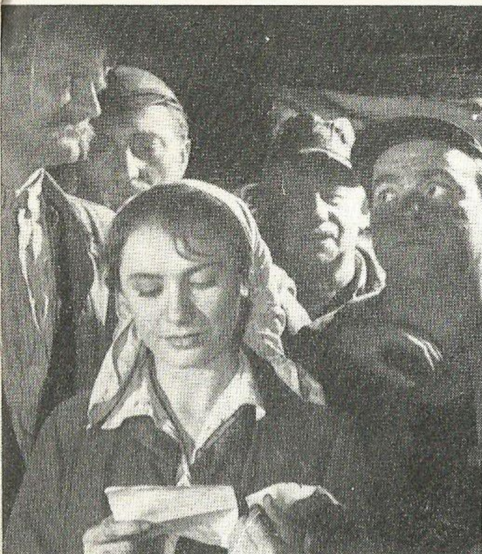
Alhaalla oikealla: Mutta vaikeudet voitetaan ja filmi päättyy onnellisesti. Juli ja Pista saavat toisensa ja perustavat oman kodin.

Elokuva "Elonmerkkejä" esitellään seuraavalla aukealla.

Työvuoron vaihto Sajókutin kaivoksessa. Työryhmä laskeutumassa maan uumeniin.

"Elonmerkkejä"

— filmi Unkarin kaivostyöläisistä palkittiin Karlovy-Varyn elokuvakilpailuissa

Kirjoittanut TIBOR TARDOS, uuden unkarilaisen elokuvan "Elonmerkkejä" käsikirjoituksen tekijä.

Siellä, missä on kysymys yhden tai useampien ihmisten elämän pelastamisesta tai kuolemaan jättämisestä — olipa tapahtumapaikka sitten mikä tahansa — kehkeytyy syvästi riipaiseva murhenäytelmä. Hengenvaara herättää inhimillisyyden kovettuneissakin ihmissydämissä. Sitä nopeammin se puhkeaa työläisten sydämistä, jotka päinvastoin kuin heidän kätensä eivät ole suinkaan kovettuneet ja jotka eniten ovat lasten ja naisten sydänten kaltaiset.

Mutta minä olen nähnyt inhimillisyyden purkautuvan esiin monien satojen ihmisten sydämistä, ja se on jotain aivan toista kuin yhteistunto, myötätunto ja muut sellaiset ilmiöt. Parhaiten sitä voidaan verrata johonkin luonnonilmiöön, ehkäpä geysiriin. Sille on kuvaavaa, että se seuraa ensimmäisen onnettomuutta ennustavan alkusoiton kintereillä kuin musikaalinen vastaus.

Tuo todellisuudessa tapahtunut onnettomuus, jonka olen nähnyt ja josta elokuvan perusaihe on lähtöisin, sattui Szuhakállóssa. Se on pieni paikkakunta Pohjois-Unkarin kukkulaseuduilla, siellä missä melkein joka kylässä kaivetaan esiin tuota ei erikoisen kaloriapitoista, mutta kotitaloudessa käyttökelpoista ruskohiiltä. Kaivos, josta tässä on kysymys, kuului 50 vuoden ajan eräälle paroonille. Tiedän hänestä niin paljon, että hän oli tehnyt matkan Amerikkaan ja tuonut sieltä mukanaan kauniin uudenaikaisen loistoauton. Ja sitten vielä, että hän oli kaivoksessaan koonnut vettä valtavaan maanalaiseen järveen ja että tuona aikana oli kaivoksesta laadittua karttaa muutettu.

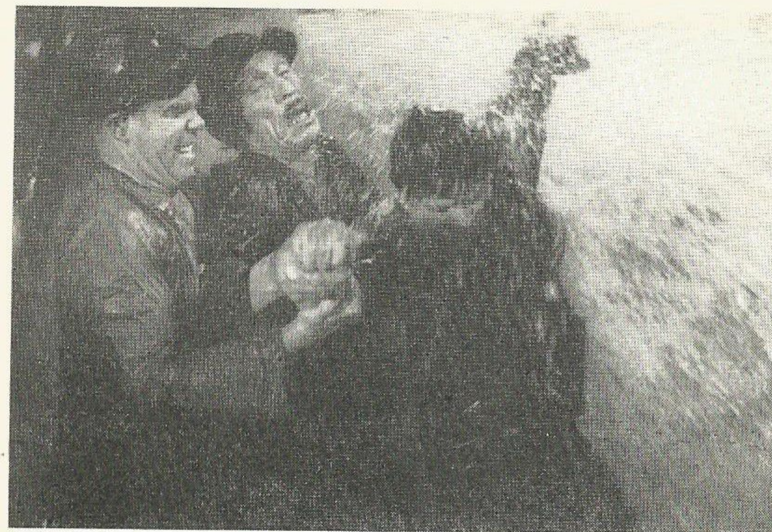
Kaivokseen kertyneitä valtavia vesimassoja ei ollut merkitty mihinkään kirjoihin.

Ne olivat ja pysyivät salaisuutena.

Valtio otti kaivoksen hallintaansa, mutta vedestä ei tiennyt kukaan.

Ei kukaan, ennenkuin tuona päivänä, jolloin . . .

Eräänä pyryisenä aamuna joulukuussa 1952 kaivosmiesten suorittaman aivan tavallisen teknillisen rä-

Vesi on murtautunut kaivoskäytävään. Neljätoista ihmistä sulkeutuu kaivokseen. Koko maa ponnistelee nyt heidän pelastamisekseen. Alakuvassa porataan uutta sisäänkäyntikuilua ja sen avulla toimitetaan ruokaa ja lämpimiä vaatteita kaivokseen jääneille.

Puhelin soi. Puoluesihteeri Ambrus (Béla B a r s y) on onnistunut saamaan yhteyden ulkomaailmaan. Johdon toisesta päästä kaikuvat rohkaisevat sanat: "Me pelastamme teidät!"

jäytyksen seurauksena vesimassojen tie aukeni ja 14 ihmistä joutui niiden vangiksi maan alle.

Tulva maan uumenissa . . .

Sellaista onnettomuutta ei Unkarin kaivoksissa ollut milloinkaan tapahtunut.

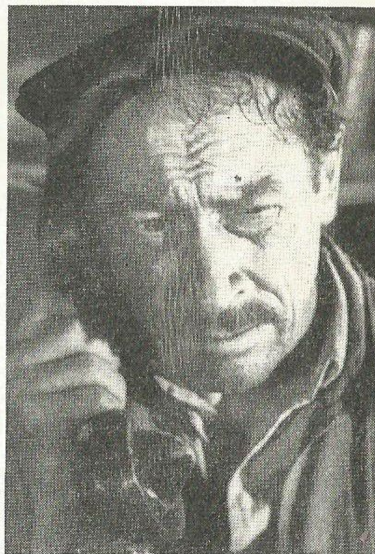
Pelastustyön ensi hetkestä aina sen viimeiseen silmänräpäykseen asti olin siinä mukana.

Kuusi ja puoli vuorokautta tuo pelastustyö kesti, mutta kuitenkin jo kolmantena päivänä saatoimme toimittaa maan uumeniin poratun reijän kautta ravintoa kaivokseen suljetuille työläisille.

Maan uumeniin oli jäänyt kaksi nuorta tyttöä, muutamia vanhempia kaivostyöläisiä, puoluesihteeri ja teknikko: melkein täydellinen niinsanotun kaivostyöprikaatin jäsenistö.

Miten he sieltä alhaalta pääsivät pois meidän luoksemme elämään ja kuinka ylhäällä kaikkialta maasta saapuneet kaivostyöläiset yhdessä teknillisen henkilöstön ja sotilaiden kanssa kamppailivat heidän pelastamisekseen — sen halusin esittää elokuvassa "Elonmerkkejä".

Tuntuu oudolta saada päätökseen niin suurenmoinen kollektiivinen työ

Maan alle joutuneiden joukossa on Toni-setä, vanha juopotteleva kaivostyöläinen (László B á n h i d y), joka on neljänkymmenen vuoden ajan kiusannut vaimoaan ja nyt ensi kerran puhuu tälle vilpittömästi.

kuin elokuvan luominen. Työskentelin yhdessä Kossuth-palkinnon saaneen ohjaajan Zoltán Fábryn kanssa, taiteilijan, joka kuten minä itsekin on neljännen vuosikymmenensä puolivälissä. Ensi hetkestä lähtien olimme vannoneet luovamme jotain uutta, jotain sellaista, jota ei vielä aikaisemmin ollut tuotu päivänvaloon.

Enimmän olen mieltynyt kohtaan, jossa nuo pienet, kaivokseen suljetut ihmiset ajatuksiinsa vaipuneina alkavat haaveilla kauas taakse jääneestä, kalliista, onnellisesta, aurinkoisesta aamusta, jona he olivat laskeutuneet alas kaivokseen. Muutamia minuutteja myöhemmin soittaa Toni-setä — jota László Bánhidy värikkäästi esittää —

Toni-sedän vaimo, jota esittää Erzsi S o m o g y i. O i k e a l l a: Kaivokseen suljetut työläiset pelastuivat. Anna Virág (Kati B e r e k) ja hänen sulhasensa Imre Lábas (Lajos P á n d y) syleilevät toisiaan kohdatessaan nyt, kun vaara on ohi.

maan päälle jääneelle elämäntoverilleen, jota hän on neljänkymmenen vuoden ajan lakkaamatta kiusannut ja jolle hän nyt ehkä ensi kertaa elämässään puhuu kaikesta vilpittömästi . . .

Tämän elokuvan käsikirjoitus oli ensimmäinen, jonka olen laatinut. Siksi on ymmärrettävää, että olen tehnyt valtavasti erehdyksiä ja että olen kokenut sarjan unohtumattomia elämyksiä. Tähän mennessä olen kirjoittanut kirjoja, kertomuksia ja reportaasheja, joissa niissäkään ei kuitenkaan ole käsitelty mitään muuta kuin meidän kehittyvää, ratkaisujaan odottavaa, mieltä kiihoittavaa ja ihmeellistä nykypäivän elämäämme. Zoltán Fábrykin on tuntenut samaa, vaikka hän on jo pitkän aikaa työskennellyt elokuvan alalla. Aikaisemmin hän oli teatteriohjaaja ja sitä ennen maalari ja teatterilavastaja.

Olemme onnellisia siitä, että pieni osa elämästämme ei ole turhaan liukunut pois käsistämme ja että Karlovy-Varyn kansainvälisen elokuvaviikon juhlissa filmimme sai korkean kunnianosoituksen, Työn palkinnon.

Anneli Aarika

nuori suomalainen alttolaulajatar saavuttanut mainetta Budapestin valtionoopperassa

Monet Suomi—Unkari lehden lukijat tuntevat Anneli Aarikan, muistavat hänen ensikonserttinsa keväällä 1949 ja tietävät, että laulajatar, jonka ”ääni kuuluu kalleimpiin harvinaisuuksiin, mitä maallamme on tarjottavana” (kuten eräs musiikkiarvostelija kirjoitti ensikonsertin jälkeen), siirtyi opiskelemaan Budapestiin ja kiinnitettiin sittemmin Budapestin valtionoopperan henkilökuntaan.

Jo viime keväänä tiedettiin odottaa Anneli Aarikaa kesälomalle kotimaahan. Edellisenä kesänä hän ei päässyt lainkaan Suomeen, koska loma kului Bukarestin nuorisofestivaaleilla. Mutta koti-ikävä ei hellittänyt, ja niin saapui rva Aarika tänne lepäämään perusteellisesti väsyttävän näytäntökauden ja paljon voimia kysyneen Prahan musiikkikilpailun jälkeen. Lepo tosin keskeytyi vähänväliä, kun rva Aarikaa pyydettiin erilaisiin tilaisuuksiin esiintymään. Monet olivat odottaneet konserttiakin, mutta sen järjestämiseen ei nyt ollut mahdollisuutta.

Haastattelijalla oli tilaisuus tavata rva Aarika pari päivää ennen hänen lähtöään takaisin Budapestiin. Taiteilijatar otti vieraan vastaan yhtä luonnollisesti ja välittömästi kuin konsanaan niinä vuosina, jolloin hän vielä opiskeli Helsingin Sibelius-akatemiassa varsinaisen päivätyönsä ohella. Huumorintaju ja älykkyys loistavat hänen silmistään, ja käsitämme, että hänellä harvinaisen laulutaidon ohella on myös luonnenäyttelijän kykyä. Eräs suomalainen, joka on nähnyt rva Aarikan useampia kertoja Budapestin valtionoopperan palkeilla, sanoikin: ”Anneli ei pelkästään laula näyttämöllä, hän todellakin e l ä ä osansa.

Pyydämme taiteilijatarta kertomaan oopperaosistaan. Ja niin saamme tietää, että hän on laulanut Azuzenan, mustalaisnaisen osan Verdin ”Trubaduuri”-oopperassa, Ulrikan osan Verdin oopperassa ”Naamiohuvit”, Figaron äidin osan ”Figaron häissä”, ”Faustin” Marthan sekä osia ”Lakmessa”, ”Traviatassa” ja ”Sevillan parturissa”. Anneli Aarika laulaa osansa puhtaalla unkarinkielellä. Kun ihmettelemme tätä, kertoo laulajatar sitkeästä työstä, jota on tehtävä, jotta jokainen unkarinkielinen sana ääntämiseltään ja korostukseltaan olisi mahdollisimman luonnollinen. Mutta hellittämättömän työnsä avulla suomalainen taiteilijatar onkin päässyt tuloksiin: vieraan on enää mahdotonta eroittaa, onko kysymyksessä unkarilainen vai ulkomaalainen laulajatar.

Entä tulevat osat? Niitäkin on luvassa. Anneli Aarika alkaa heti Budapestiin kotiuduttuaan harjoitella mm. Marfan osaa Mussorgskin oopperassa ”Hovantshina” ja Frickan osaa Wagnerin ”Valkyriassa”. Laulajatar kertoo suurella lämmöllä unkarilaisesta opettajastaan Erzsébet Hóor-Tempesistä, kansainvälisestikin tunnetusta musiikkipedagogista, jonka johdolla hänellä on ollut jo tilaisuus useat vuodet opiskella.

Anneli Aarika Trubaduuri-oopperan mustalaisnaisena

Entä yleensä taiteilijan elämä Unkarissa? Taiteilijat ovat arvossapidettyä ja hyvinpalkattua väkeä. Valtionoopperan taiteilijat saavat vakinaisen palkkansa lisäksi tuloja vielä muista esiintymisistään, esimerkiksi omista konserteista, radiosta ja kiertueista. Ja työtä ja esiintymisiä riittää koko tämän suuren taidelaitoksen 1200-päiselle henkilökunnalle. Tiedämmehän, että Valtionooppera antaa näytäntöjä myös Budapestin kaupunginteatterissa sekä kesäkuukausina lukuisilla ulkoilmanäyttämöillä. Ohjelmassa ovat miltei kaikki suositut oopperat ja baletit, ja joka vuosi tuodaan julkisuuteen aina jokin uusi unkarilainen ooppera tai baletti.

Miltä tuntuu esiintyä unkarilaiselle yleisölle? — Unkarilaiset ovat kuuluja musikaalisuudestaan. He tuntevat musiikkia ja osaavat antaa arvoa hyvälle musiikille. Tavallinen perheenäiti saattaa kotiaskareita suorittaessaan laulaa ooppera-aariaa. Kaduilla kuulee ihmisten hyräilevän oopperamelodioita. Ja iltaisin ovat näytännöt aina täynnä yleisöä viimeistä paikkaa myöten. Oopperamusiikkia siis suositaan ja harrastetaan. Asiaan on varmaan vaikuttanut paljon se, että lippuja, myös kausilippuja myydään työpaikoilla. Lippujen myynnistä huolehtii kullakin työpaikalla ns. kulttuurivastaava, joka myös osaa selostaa lippujen ostajille esitettävän musiikkiteoksen sisältöä jne. Ennen jokaista ensi-iltaa kutsutaan kulttuu-

rivastaavat eräänlaiseen kenraaliharjoitukseen, jotta he olisivat selvillä uudesta ohjelmasta.

— On miellyttävää elää maassa, missä kaikki muuttuu ihan silmissä parempaan päin. Budapestin kaupunkikuva kaunistuu ja ajanmukaistuu, liikennekulttuuri kehittyy ja ihmiset saavat yhä mukavampia ja tilavampia asuntoja.

Haastattelija tiedustelee vielä lopuksi Anneli Aarikan kaikkien suomalaisten ystävien puolesta, milloin hän palaa takaisin ja milloin saamme kuulla häntä omassa konsertissaan täällä?

— Antaisin todella mielelläni oman konsertin Helsingissä ja lähtisin myös maaseutukiertueelle. Minulla olisi mahdollisuus tehdä täällä tunnetuksi unkarilaista musiikkia, jolla jo on ystäviä Suomessa. Sen sain mm. äskettäin kokea esiintyessäni tilaisuudessa, jonka ”Yksinlaulun ystävät” järjestivät taiteilijakoti Lallukassa.

Toivotimme Anneli Aarikalle onnellista matkaa, menestyksellisiä oopperaosia ja pikaista konserttikiertuetta Suomeen.

ULKOILMANÄYTÄNNÖT BUDAPESTISSÄ

Näytäntökauden päättyessä keväällä Budapestin asukkaat eivät jää ilman teatteria ja musiikkia. Kesän aikana viihdytetään budapestiläisiä ulkoilmanäyttämöillä. Viime vuoden aikana rakennettiin Budapestiin useita uusia ulkoilmanäyttämöitä, monet tuotantolaitosten läheisyyteen. VIII kaupunginosassa on Gyula Kulichteatterin lisäksi, johon mahtuu 2 000 katsojaa, avattu myös Szászadoskadun uusi ulkoilmanäyttämö. Satumaisen kauniilla Margit-saarella toimii kolme ulkoilmanäyttämöä ja yksi ulkoilmaelokuvateatteri.

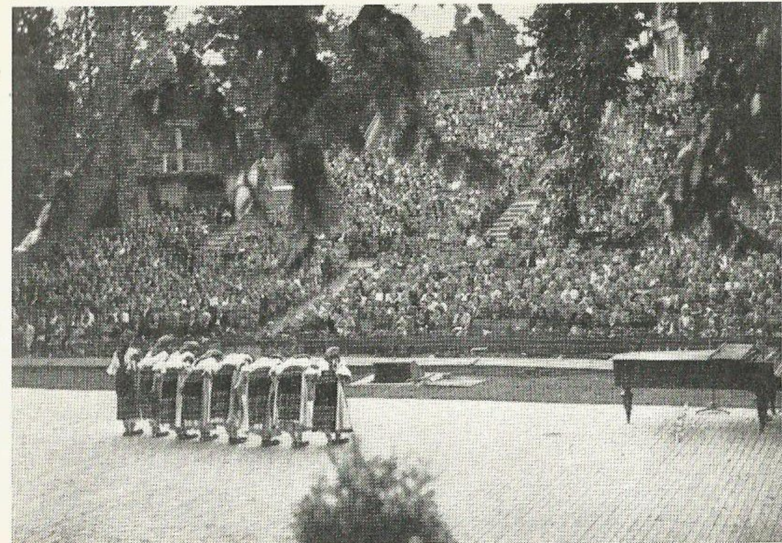
Ulkoilmateattereiden ohjelmassa on pääasiassa kevyttä viihdemusiikkia, hauskoja näytelmiä, ns. estraadiohjelmaa, balettia ja oopperoita.

Kauneimmat ja ajanmukaisimmat ovat Budapestin Oopperan ulkoilmateatterit Margit-saarella ja Eläintarhassa. Oopperan taiteilijat vierailevat lisäksi Köbányan Tshaikovski- ja Margit-saaren Majakovski-näyttämöllä.

Margit-saaren suuren ulkoilmanäyttämön katsomoon mahtuu 3 500 henkilöä. Tänä vuonna teatteri sai uudet mukavat nojatuolit, näyttämön valaistus uusittiin ja vanha mikrofoniverkosto vaihdettiin uuteen ja ajanmukaisempaan.

Margit-saaren suuri ulkoilmateatteri on niin suosittu, että siellä viime vuonna kävi 120 000 katsojaa. Tänä vuonnakin liput ovat jo muutamia päiviä ennen näytäntöjä loppuunmyydyt ja joka ilta on täysi katsomo. Ohjelmistossa ovat olleet Faust, Aida, Pariisin liekki, Carmen, Neitsytkammio, Cavalleria rusticana, Pajazzo,

Viereisellä sivulla kaksi kuvaa Margit-saaren ulkoilmateatterista: metallityöläisten ammattiliiton Vasas-yhtye esittämässä romanialaista kansantanssia. Alla kohtaus eräästä Schubert-aiheisesta näytelmästä.

Trubaduuri, Lepakko jne. Unkarilaisista teoksista ovat ohjelmassa Kacsóh'n Janos-sankari ja Kenesseyn Keszkenö-baletti (keszkenö=huivi). Ohjelmistoa täydennettiin äskettäin Rigoletolla. Rigolettona vuorottelevat Sándor Svéd ja László Jámbor. Gildana kuullaan Mária Gyurkovicsia.

Ulkoilmateatterin lavastus ei ole samanlainen kuin sisäteatterin. Ulkoilmateattereiden lavastuksissa on otettu huomioon paikan suomat mahdollisuudet. Vuosisataisten puiden lehvien kätkössä ne saumattomasti liittyvät luonnollisen maiseman kauneuteen. Moni kohtaus on uskottavampi, todellisemman tuntuinen ulkoilmanäyttämöllä kuin sisäteatterissa. Tulkoon mainituksi, että esim. Aidassa neljä tulista ratsua vetää voitonvaunuja. Toisessa näytöksessä esiintyvät elefantti ja kameli. János-sankarinimisessä unkarilaisessa laulunäytelmässä sankari paimentaa isäntänsä 30 lammasta käsittävää lammaslaumaa näyttämöllä. Ohjaaja voi käyttämällä hyväkseen ulkoilmaesityksen tarjoamia mahdollisuuksia paremmin elävöittää esim. Faustissa Valpurin yön kuin sisäteatterissa. Ilotulitus räiskähtää Pariisin liekissä ja todelliset kuomuvaunut kieppuvat Neitsytkammiossa. Rigoletossa herttuan illalliset muodostavat liikkuvan ja värikkään puutarhajuhlan, ja toisessa näytöksessä tuhannet kukat tuoksuvat Gildan puutarhassa.

Eläintarhan ulkoilmateatteri on tänä vuonna uusittu ja laajennettu. Nyt katsomossa on tilaa 2 500 henkilölle. Täällä kuuluvat ohjelmistoon Naamiohuvit, Madame Butterfly, Lammermoorin morsian, Tosca, Pako Seraljista, Traviata ja Fra Diavolo.

Tshaikovski- ja Majakovski-puistoissa Oopperan taiteilijat esittävät osia suosituimmista operetteista, useimpina iltoina niissä vierailee Oopperan baletti. Ulkoilmabalettiesityksistä on suosituin Pariisin liekki. Majakovskiteatteri on Margit-saaren pienempi ulkoilmanäyttämö ja siellä esitetään pääasiassa hauskoja operetteja.

Kesän ohjelmistossa toistuvat usein Strauss-illat, niiden ohella herättävät kiinnostusta myös ranskalaiset, italialaiset ja unkarilaiset oopperaillat.

Kaupungin Huvipuiston ulkoilmanäyttämöllä esitetään ns. estraadiohjelmaa.

Kaiken hauskan ohella kaikuu Budapestissä kesäöinä myös vakavampi musiikki. Filharmonia järjesti 28 konserttia Károly-puistoon. Verdin Requiem, Haydnin Vuodenajat-oratorio, Kodály'n Psalmus Hungaricus-oratorio ovat usein ohjelmassa. Mozartin Requiemiä sekä Rezsö Sugarin "Hösi ének" (sankarilaulu)-nimistä oratoriota esitetään myös. Säveltäjää on uutta teostaan luodessaan innoittanut Unkarin historia XV vuosisadalla, oratorion sankari on turkkilaisia vastaan käydyn taistelun sankarillinen johtaja János Hunyadi.

Vakavan musiikin ystäviä varten ovat maailmankuulun Tátrai-jousikvartetin järjestämät kamarimusiikki-illat Taiteilijakerhon puistossa. Siellä kuullaan Haydnia, Mozartia ja Kodályta.

Filharmonian konserttisarjan lisäksi järjestetään myös ulkoilmanäyttämöillä konsertteja. Jokainen löytää mieleistään musiikkia, sillä ohjelma käsittää kaikki musiikin vivahteet aina Straussista Beethoveniin. Kansanlaulu- ja tanssiyhtyeet esiintyvät myös usein ulkoilmanäyttämöillä.

Suomi—Unkari Seuran Kemin osaston orkesteri.

Suomi-Unkari Seura toimii

KEMIN OSASTON PUHEENJOHTAJA EELIS OLLANKETO

pistäytyi seuran toimistossa, jolloin tiedustelimme häneltä Kemin osaston kuulumisia:

— Osastomme orkesteri on tällä hetkellä lähinnä sydäntämme, aloitti kemiläinen ystävämme. Kemin työväentalon palon takia, kuten tiedätte, menetimme harjoitushuoneistomme. Uuden harjoituspaikan hankkiminen on ollut vaikeata, mutta onneksi tästäkin pulmasta olemme sentään jo selviytyneet. Syyskuun 19 päivänä aloitimme säännölliset harjoitukset kapellimestari Heikki Kotilan johdolla. Orkesterimme jäsenet ovat innokkaina käyneet harjoituksissa ja puoliksi salaisuutena voin ilmoittaa Teille, että kaikki orkesterimme jäsenet toivovat pääsevänsä ensi kesänä konsertti- ja opintomatkalle Unkariin.

— Vai sillä tavalla te siellä pohjolassa panette toimeksi. Toivotamme orkesterillenne jatkuvaa menestystä työssään ja tietysti myös Unkarin matkan toteutumista.

— Minkälaisia suunnitelmia teillä on loppuvuodelle?

— Kuten tiedätte, osastomme johtokunnan jäsenet tekevät jatkuvasti tunnetuksi veljeskansamme elämää ja kulttuuriharrastuksia ammattiosastojen ja muiden kansalaisjärjestöjen tilaisuuksissa. Samalla he aikaisemman

käytännön mukaisesti esittävät näissä tilaisuuksissa unkarilaisia kaitafilmejä ja Unkarin kansan elämää kuvaavia rainoja. Välitämme filmejä ja rainoja tilattaessa muidenkin järjestöjen käyttöön.

Erikoisuutena voimme mainita, että olemme järjestäneet kahviloissa ja ravintoloissa unkarilaisten äänilevyjen konsertteja yleisön ja ravintolain omistajain suureksi iloksi. Parhaillaan suunnittelemme jälleen tällaisen äänilevykonsertin järjestämistä. Kun vielä lisään, että orkesterimme aikoo järjestää joulukuussa Murolan parantolassa ja Kemin sairaalassa konsertin sekä tietysti esiintyy osaston ja muidenkin järjestöjen tilaisuuksissa, olen noin suoralta kädeltä esittänyt tärkeimmät osastomme tätä vuotta koskevat suunnitelmat.

TAMPERE 7386

— Onko myymälänhoitaja Saga Lehtinen tavattavissa?

— Puhelimessa . . .

— Päivää . . . Täältä pääseurasta tiedustellaan: Mitä uutta Tampereen osastolle kuuluu?

— Eipä erikoisempaa. Kesä on mennyt hiljaiselossa. Nyt syksyn tullen toimintamme kuitenkin on jälleen piristynyt. Niinpä elokuun 18 päivänä järjestimme — teidän "pääkaupunkilaisten" mallin mukaan — reippaan retken Tanhuvaaraan. Tämä tapahtui Unkarin kansantasavallan perustuslain 5-vuotispäivän merkeissä. Unkarissa vieraillut Laina Vaahteroja selosti matkavaikutelmiaan Unkarista ja samalla saimme katsella hänen siellä ottamiaan valokuvia. Osaston rahastonhoitaja Ulla Visotzky kertoi Puolan-matkastaan. Syyskuun 19 päivänä järjestimme maksullisen elokuvanäytännön, jossa esitettiin unkarilainen musiikkielokuva "Erkel". Olemme myös olleet kirjeenvaihdossa Unkarin radion suomenkielisen osaston kanssa. Äskeisessä johtokunnan kokouksessa luettiin Unkarista saapunut kirje ja päätettiin jatkaa kirjeenvaihtoa.

— Entä millaisia piirustuksia Teillä on loppuvuoden toimintaan.

— Lokakuun 27 päivänä on tarkoitus järjestää Tampereen Raittiustalossa ohjelmallinen syysjuhla, johon pyydämme pääseurasta edustajan. Marraskuun vaihteessa järjestämme elokuvatilaisuuden, sikäli kun saamme sopivan filmin. Olemme myöskin kovasti kiinnostuneita Unkarin näyttelystä, joka pidetään siellä Helsingissä 16—28. 10. B-Messuhallissa. Olemme suunnitelleet sinne ryhmäkäyntiä.

— Tervetuloa tänne Helsinkiin Unkarin Messujen aikana. Pääseura tuleekin järjestämään ryhmäkäyntejä näyttelyyn, jolloin sisäänpääsymaksu 20 henkilön ryhmän jäseniltä on puolta halvempi (á 50:—) kuin muuten.

PÄÄSEURAN TOIMINTA PAISUU

Seuran uuteen juhlahuoneistoon kokoontui syyskuun yhdeksäntenä 26 seuran jäsentä keskustelemaan nuorisotoiminnan aloittamisesta. Asiasta käytettiin useita puheenvuoroja ja ehdotettiin perustettavaksi 10 jäsentä käsittävä Suomi—Unkari Seuran nuorisotoimikunta. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti ja niin valittiin seuran ensimmäinen nuorisotoimikunta, johon tulivat: vakuutusvirkailija Sulo Ikonen puheenjohtajaksi, rva Valentina Kuusela sihteeriksi ja muiksi jäseniksi rva Helvi Meltti, taiteilija Keijo Virtanen, koululainen Paavo Keskinen, nti Pirkko Hietala, nti Pirkko Kokko ja koululainen Ahti Krook. Toimikunta sai tehtäväkseen valmistaa seuran nuorisotyötä koskevan toimintaohjelman. Lisäksi kokouksessa lausuttiin toivomuksia, että seura järjestäisi jäsenilleen ja ystävilleen unkarinkielen alkeiskurssin, perustaisi keskuuteensa kansantanssiryhmän, laulukuoron ja muita kulttuuri- ja harrastuskerhoja.

Seuran toiminta pääsi ripeään alkuun tänä syksynä. Kuvamme on nuorisotoimikunnan perustavasta kokouksesta.

UNKARINKIELEN ALKEISKURSSI

Jo aikaisempien suunnitelmien ja edellä mainitun kokouksen toivomusten mukaisesti seuran toimisto ryhtyi unkarinkielen kurssin järjestämistä tarkoittaviin toimenpiteisiin. Kurssin johtajaksi saatiin Yliopiston unkarinkielen opettaja pastori Lajos Garam. Ensimmäinen ilmoittautumistilaisuus pidettiin 15. 9. Sen jälkeen oppitunteja on pidetty 2 iltana viikossa 1 tunti illassa. Kurssikirjaksi hyväksyttiin Endre Zongorin Unkarinkielen oppikirja. Kurssi jatkuu ja kurssille voivat osallistua kaikki seuran jäsenet ja Unkarin ystävät. Kurssi on maksuton. Ainoastaan kurssikirja maksaa 300:—. Oppitunnit pidetään toistaiseksi tiistaisin klo 18.00—19.00 ja perjantaisin klo 17.30—18.30.

KANSANTANSSIRYHMÄ ALOITTI TOIMINTANSA

Vastavalitun nuorisotoimikunnan ensimmäisenä saavutuksena oli seuran kansantanssiryhmän perustaminen. Tämä tapahtuikin kuin käden käänteessä, sillä toimikunnan perustavassa kokouksessa ilmoittautui jo 15 henkilöä kansantanssiharjoituksiin. Ensimmäinen harjoitus pidettiin 16. 9., jonka jälkeen niitä on pidetty jatkuvasti 2 kertaa viikossa: tiistaisin ja torstaisin klo 19.00—21.00. Tanssien ohjaajina ovat toimineet nuoriso-ohjaajat Antero Koski ja rva Valentina Kuusela. Unkarilaisiin ja suomalaisiin kansantansseihin kiinnostuneet nuoret, liittykää kansantanssiryhmään ja käykää seuran juhlahuoneistossa pidettävissä harjoituksissa.

NUORTEN TAIDEJAOSTO

Nuorisotoimikunnan aloitteesta syntyi myöskin nuorten taidejaosto, jo-

hon tulivat taiteilija Keijo Virtanen puheenjohtajaksi sekä jäsenet Pirkko Kokko ja Paavo Keskinen. Ensi numerossa voimme jo kertoa, miten tämä jaosto on hankkinut "kannuksensa".

LAULUKUOROA PERUSTETAAN

Seuran jäsenten keskuudessa on jo pitemmän aikaa kytenyt ajatus laulukuoron perustamisesta. Kun seuran kerhohuoneistokysymys ratkesi otollisesti, leimahti kuoron perustamisajatus jälleen esille. Tässä mielessä ryhmä seuran laulunharrastajia kokoontui pohtimaan kuoron perustamiseen liittyviä kysymyksiä ja valitsi 5-jäsenisen toimikunnan kehittämään asiaa eteenpäin. Toimikuntaan tulivat fil.maist. Erkki Ala-Könni, hra Iikka Pääkkö, huoltovirkailija Inkeri Aarika sekä sihteerit Ontro Virtanen ja Toivo Salonen.

SUOMEN MAAJOUKKUETTA SAATTAMASSA

Syyskuun 30 päivän aamuna klo 7 matkusti Suomen maajoukkue kahdella lentokoneella Budapestiin, missä suoritetaan järjestyksessä neljäs Suomen ja Unkarin välinen maaottelu yleisurheilussa. Joukkue käsitti 46 henkilöä, joista 35 maaottelumiestä. Joukkueen johtajina toimivat Yrjö Yrjö-Koskinen, valmentajat Paavo Karikko, Hannes Ojala, Pekka Nordström, Kalle Löfberg, Helge Lehmusvuori. Joukkueen mukana matkusti myös TUL:n kolmas puheenjohtaja Unto Siivonen.

Joukkuetta olivat lentokentällä saattamassa Unkarin Helsingin lähetystöstä attashea Rezsö Mikola, Suomi—Unkari Seuran puheenjohtaja Ele Alenius ja sihteeri Toivo Salonen.

S i h t e e r i

VOITTO RAATIKAINEN:

SUOMI VOITTI UNKARIN kireässä yleisurheilumaaottelussa

Vaikka Suomen ja Unkarin urheilusuhteet ovatkin viime vuosien aikana kehittyneet merkittävästi, päästiin yleisurheilussa maaottelujen makuun vasta tänä syksynä. Edellisestä Suomi—Unkari maaottelusta olikin vierähtänyt jo yli 14 vuotta, joten uuden kosketuksen aikaansaaminen oli vähintäin ajankohtainen, varsinkin kun Unkarin yleisurheilu on viime aikoina edistynyt huimin askelin.

Ottelusta käytiin luonnollisesti etukäteisveikkausta ja siinä oli Unkari ehdoton suosikki. Tämä ennakkosuosikin asema perustui siihen, että Unkari on aikaisemmin tänä vuonna voittanut mm. Ruotsin, Norjan ja Tshekkoslovakian

selvillä marginaaleilla ja selvinnyt Euroopan mestaruuskilpailuissa maiden välisessä kilvassa toiseksi. Mutta tällä kertaa eivät veikkaukset pitäneet paikkaansa. Heimoveljiemme yleisurheilukunto tuntui pitkän kauden jälkeen olevan jo laskusuunnassa, kun sitävastoin suomalaiset olivat hyvässä vedossa. Suomella oli ollut aikaisemmin maaottelut Jugoslaviaa, Ruotsia ja Saksaa vastaan, joista viimemainittu päättyi pojillemme tappiollisesti. Sen jälkeen oli kuitenkin ollut hyödyllinen parin viikon tauko, jona aikana erikoisesti "loppuunajetut" miehemme Voitto Hellsten, Oswald Mildh ja monet muut työmyyrät saivat rauhassa levätä ja kerätä voimia vuoden viimeiseen suurkoitokseen. Ja niin ottelussa loppujen lopuksi kävi, että Unkarin ensimmäisen päivän johto 62—55 vaihtui seuraavana päivänä suomalaisvoitoksi 107,5—104,5. Numerotkin jo kertovat tasaväkisyydestä, joka oli leimaa-antava piirre Nep-stadionilla suoritetussa maaottelussa. Vielä ennen viimeistä lajia, 4x400 metrin viestinjuoksua olivat puntit tasoissa, mutta sen voitto ratkaisi myös koko maaotteluvoiton Suomen hyväksi. Uskomme, että miellyttävillä unkarilaisilla on ensi vuonna vakaat revanshiaikeet heidän saapuessaan Helsingin stadionille vastavierailulle.

Suomen voiton ratkaiseviksi tekijöiksi voi sanoa juoksijoita, joista on erikoisesti mainittava kuulun Goldovanyin 200 metrillä lyönyt Voitto Hellsten. Siinä tuli kalliita pisteitä samoinkuin 3.000 metrin estejuoksussakin, jossa loppukesällä erinomaiseen kuntoon päässyt Pentti Karvonen pystyi voittamaan vastaleivotun Euroopan mestari Rosznyoin. Hellstenin ohella, joka voitti 100 ja 400 metriä, kohosi maaottelun toiseksi kaksoisvoittajaksi Sandor Kovacs, joka voitti selvänlaisesti sekä 5.000 että 10.000 metriä, matkat, joilla Suomen maailmanmaine on tätä nykyä mennyttä. Unkarilaisten heikoimmiksi lajeiksi osoittautuivat korkeushyppy, jossa ei Hemelä eikä liioin Kisgergely päässyt kuin 180 sentin korkeudella olleen riman yli, ja keihäänheitto, jossa Petovari heitti 48 senttiä yli 60 metrin, mutta Kecskés vain 52.89. Suomen "surunlapsia" olivat kiekkomiehet, jotka jäivät metrikaupalla maanosamme valioista Szecsenyistä ja Klicsistä, joilla näyttää olevan kova keskinäinen kiista paremmuudesta voittojen mennessä vuoroin toiselle, vuoroin toiselle. Myös moukarimiehemme ja 800 sekä 1.500 metrin menijämme jäivät huomattavasti tuloksissaan jälkeen kilpakumppaneistaan.

Maaottelun taso oli kokonaisuudessaan hyvä ja vallinneesta myöhäissyksyn koleudesta huolimatta saavutettiin miltei kautta linjan uusia maaotteluennätyksiä. Kolmiloikassa teki Bolyki Unkarin ennätyksen 15.32, mutta jäi silti toiseksi Lehdon ponkaistessa 3 senttiä pitemmälle. Useat suomalaiset tekivät myös henkilökohtaisia ennätyksiään.

Suomalaiset tyytyväisiä Budapestin matkaansa

Tavoitimme Suomen maajoukkueen johtajistoon kuuluneen Kalervo L ö f b e r g i n, jota pyysimme kertomaan matkalla saamistaan vaikutelmista. Näin Löfberg: — Voin vakuuttaa koko maajoukkueemme olevan tyytyväisen kauden viimeiseen maaottelumatkaansa, joka tapahtui Budapestiin. Itse maaottelu oli tavattoman jännittävä ja se varmasti antoi paljon vaikutteita niin isännille kuin meille vieraillekin. Kohtelu oli erittäin miellyttävää, vieraanvaraisuus ylitsevuotavaa. Asuimme Grand-hotellissa kauniilla Margit-saarella keskellä Tonavaa, joten parempaa majoitusta ei voi toivoa.

— Kilpailut suoritettiin uudella Nep-stadionilla, joka on erittäin komea, ajanmukainen ja valtava luomus. Kilpailijoilla on mahdollisuus rentoutua pehmeissä nojatuoleissa, käydä kireitten kiistojen jälkeen vilvoittelemassa uima-altaan vedessä jne. Parhaillaan rakennetaan stadionille hissejä, joilla ylempien katsomo-osien väki tullaan kiidättämään paikoilleen. Juoksurata ja suorituspaikat ovat myös kiitosta ansaitsevat. Vaikka ankara sade ropsutteli ensimmäisenä maaottelupäivänä stadionia, eivät suorituspaikat kärsineet normaalia enempää, pientä pehmeyttähän ei sellaisessa tilanteessa voi välttää. Maaottelu vietiin läpi aivan minuutilleen. Panin lauantaina merkille viimeisen lajin alkaessa, ettei aikataulu heittänyt yhtään. Toimitsijat olivat kaikki pukeutuneet valkoiseen asuun, mikä antoi yhtenäisen ja kauniin leiman kentällä välttämättömästi kilpailijoiden ohella liikkumaan joutuneelle kaartille.

— Kuten jo alussa mainitsin, oli maaottelu erittäin jännittävä. Monessa lajissa kamppailtiin ”kynsin ja hampain” voitosta. Erikoisesti jäi mieleeni kolmiloikka, jossa unkarilainen Bolyki paransi omaa ja maansa ennätystä ja oli vähällä voittaa Lehdon. Minusta tuntui, etteivät unkarilaiset olleet pahoillaan häviöstään. Magyariyleisö osoitti tasapuolisesti suosiotaan molemmille maajoukkueille ja ilmeisesti nautti suuresta yleisurheilutilaisuudesta. Poikamme tapasivat monia vanhoja kilpaveikkojaan, kuten Nemethin, Csermakin ja Hommonayn. Maajoukkueemme sai voitostaan rehdit onnittelut ja Unkarin yleisurheiluliiton johtaja K e l e n — entinen suurjuoksija — totesi: ”Helsingissä tavataan”. Tähän toivotukseen yhdymme ja uskomme näkevämme unkarilaiset ensi kesänä vierainamme, vaikka lopullisia sopimuksia ei olekaan vielä solmittu.

~

Unkarin viisottelijain valmistautuminen MM-kilpailuihin

Kirjoittanut László Geresdy
Népsport-lehden toimittaja

Hyvät tulokset velvoittavat meitä valmentautumaan ahkeralla ja kovalla työllä uusiin suuriin tehtäviin. Näin sanoi Gábor Benedek, eräs Unkarin viisottelun ylpeys, Chilen MM-kilpailujen voittaja. Sitten hän jo ratsasti eteenpäin käyttääkseen tarkoin harjoitusaikansa. Unkarin viisottelijat valmistautuvat parhaillaan seuraavaan suureen tapahtumaan, lokakuussa pidettäviin MM-kilpailuihin. Parhaat — Benedek, Szondy, Kovácsi, Tasnádi,

Turák ym. — ovat jokapäiväisiä vieraita Tattersalissa, jossa ratsastusharjoitukset tapahtuvat, Kansallisessa urheilu-uimalassa sekä Budan vuorilla, joilla he harjoittelevat maastojuoksua.

— Valiojoukkueen jäsenet harjoittivat maaliskuun alusta huhtikuun puoleenväliin yleiskuntoa kohentavaa valmennusta — sanoi Pál Lendvai, joka on viisottelijain johtajia. — Nyt he jo ovat harjoituskaudessa, jossa pyritään pääsemään kilpailukuntoon ja nyt ovat myös alkaneet valiojoukkueen yhteiset harjoitukset. Joukkueen jäsenet suorittavat oman urheilualansa valmennuksen ohella viikoittain määrättyinä päivinä kaikkien muiden urheilulajien harjoituksia, joihin he yhdessä osallistuvat. Toukokuun puolivälistä lähtien 5—6 viikon väliajoin järjestetyt täyden ohjelman käsittävät kilpailut edistävät erinomaisesti kilpailukunnon saavuttamista.

Budapestin Marcipáni-kentän ampumaradalla kaikuvat tuntikaupalla laukaukset. Viisottelijat ovat väsymättömiä. Szondy sanoo hymyillen ammuttuaan sarjan:

— Tämä oli tänään sadas sarjani. Tarvitaan paljon ahkeraa työtä. Haluaisin tänä vuonnakin olla joukkueen ensimmäisiä.

Kansallisessa Urheilu-uimalassa läiskähtelee vesi, kun neljä nuorta viisottelijaa ui vaivattomasti pituuksia: 100, 200, 500 . . . 1 000 metriä. Pienen lepotauon jälkeen aloitetaan jälleen alusta.

Samanlaisella ahkeruudella valmentautuvat kilpailijat maastojuoksuun ja miekkailuun. Ketään ei tarvitse kehoittaa.

— Jo ennen viisottelukilpailukautta tarvitsemme kilpailuja, sanoo Aladar Kovácsi. — Siksi otamme säännöllisesti osaa ratsastus-, kaksintaistelu- ja pistooliammuntakilpailuihin. Nämäkin kilpailut auttavat suuresti kuntomme paranemista.

Kysymykseen, ketkä tällä hetkellä ovat parhaassa kunnossa, on yksimielinen vastaus — Benedek ja Szondy, mutta toistenkin kunto paranee päivä päivältä..

Tällä kerralla eivät MM-kilpailut aseta vain kilpailijoita vaikean tehtävän eteen, vaan myös teknilliset johtajat, sillä 1954 järjestetään viisottelun mestaruuskilpailut Unkarissa, Budapestissa. Lokakuun 10—14 päivien välisenä aikana pidettävien V. viisiottelun MM-kilpailujen järjestelytoimikunta alkoi jo keväällä työnsä valmistaakseen kilpailut niin hyvin kuin mahdollista. MM-kilpailujen juhlalliset avajaiset pidetään Budapestissä lokakuun 9 pnä ja silloin suoritetaan myös maastoratsastusradan esittely.

Kilpailupaikkojen merkitsemisen suorittavat asiantuntijat erikoisella huolella, jotta heidän työnsä tyydyttäisi ulkolaisia kilpailijoita ja johtajia. Eri kilpailunumerot suoritetaan luonnollisesti kansainvälisten sääntöjen määräämässä järjestyksessä. Maastoratsastuksen lopullista suorituspaikkaa ei ole vielä valittu. Neljä paikkaa voidaan ottaa lukuun: Kerepesin ratsastusrata, örkény-Táborfalva, Gödöllö ja Budan vuoristo.

— Huonoimpana pidetään Budan vuoristoa, sanoi Pál Lendvai, koska se savisen maaperänsä vuosi ei sateiseen aikaan ole sopiva kilpailupaikaksi, lokakuun sää on Unkarissa jo mahdollisimman epävakainen.

Kaksinmiekkailun kilpailupaikaksi on valittu Budapestin Kansallinen Urheiluhalli. Pistooliammuntaa varten uusitaan suunnitelman mukaisesti jokin Budapestin ampumaradoista, sillä nykyiset ampumaradat eivät täysin vastaa viisottelun pistooliammunnan asettamia vaatimuksia. Uinti järjestetään Budapestin kansallisessa urheilu-uimalassa, sen joko avoimessa tai suljetussa altaassa riippuen sääsuhteista. Viimeisen kilpailulajin, maastojuok-

sun kilpailurataa ei ole vielä merkitty. Se järjestetään todennäköisesti Budan vuorilla.

— Merkeistä päätellen tulee kilpailuista huomattavammat kuin viime vuonna Chilessä, ilmoitti Pál Lendvai. — Ennen kaikkea Euroopan maista on odotettavissa useampia lähtijöitä. Kansandemokraattisissa maissa kasvaa kiinnostus viisiottelua kohtaan. Useat Etelä-Amerikan maatkin ovat ilmoittaneet osanotostaan. Noin 14—15 maan edustus on odotettavissa. Kilpailijat majoitetaan Margit-saaren Grand-hotelliin.

Sääntöjen mukaan on järjestelytoimikunnan huolehdittava ratsastusta varten tarvittavista hevosista. Tämäkin kysymys pyritään ratkaisemaan niin, ettei ulkolaisilla vierailla olisi aihetta valituksiin. Maatalousministeriön hevoshoito-osasto asettaa järjestäjien käyttöön riittävän määrän hevosia ja näistä valitaan sitten n. 100 hevosta, joita useamman kuukauden ajan koulutetaan maailmanmestaruuskilpailuja varten.

Unkarille kaksoisvoitto Ruotsissa pidetyissä kansainvälisissä 5-ottelukilpailuissa

Elokuun alkupuoliskolla Ruotsissa järjestetyt kansainväliset 5-ottelukilpailut päättyivät unkarilaisten urheilijain sekä mieskohtaiseen että joukkuevoittoon. Unkarin 5-ottelijat osoittivat vuoden 1952 olympiavoiton ja vuoden 1953 maailmanmestaruuden jälkeen jälleen kerran kykynsä ja johtoasemansa.

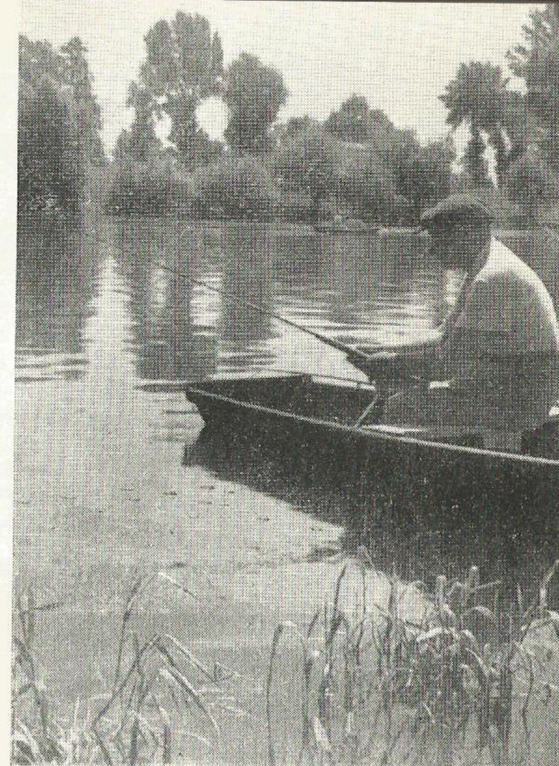
Mieskohtainen voittaja Tasnády (Unkari) 4621,5 pistettä, 2) Benedek (Unkari) 4587,5 pist., 3) Haase (Ruotsi) 4555 pist., 4) Mannonen (Suomi) 4537,5 pist., 5) Rokka (Suomi) 4494 pist., 6) Glogg (Sveitsi) 4491,5 pist., 7) Juhlin (Ruotsi) 4453 pist., 8) Szondy (Unkari) 4438,5 pist., 17) Móra (Unkari) 4119 pist., ja 21) Kovácsi (Unkari) 3950,5 pistettä.

Joukkuekilpailun voitti Unkari (Tasnády, Benedek, Szondy) tuloksella 13.647,5 pistettä, 2) Suomi (Mannonen, Rokka, Korhonen) 13.302 pist., 3) Ruotsi (Juhlin, Gerdin, Thofelt) 12.898,5 pist. ja 4) Sveitsi (Globb, Vetterli, Ruf) 10.887,5 pistettä.

Tämän kansainvälisen kilpailun jälkeen, joka päättyi unkarilaisten kaksoisvoittoon, Unkarin olympiavoittajajoukkueen jäsen István Szondy lausui:

”Voimme pitää tätä ottelua — suuret kansainväliset mittasuhteet huomioonottaen — oikeutetusti pääharjoituksena syksyllä Budapestissä pidettäviä viisottelun maailmanmestaruuskilpailuja varten, sillä näihin kilpailuihin — neuvostoliittolaisia viisottelijoita lukuunottamatta — osallistuivat kaikki Euroopan nimekkäimmät viisottelijat. Suomen joukkue kunnostautui yllättävän hyvin: suomalaisista voi tulla meille maailmanmestaruuskilpailuissa erittäin vaarallisia vastustajia! Huomiota ansaitsee myös Itävallan Lichtner-Hoyerin hyvä saavutus hänen sijoittuessaan yhteistuloksellaan kymmenen parhaan joukkoon.”

Onkijain paratiisi Tonavalla

Jo varhain aamulla istuu Ferenc Fischer pikku veneessään odotellen, että nälkäiset kalat tarraisivat hänen koukkunsa syöttiin.

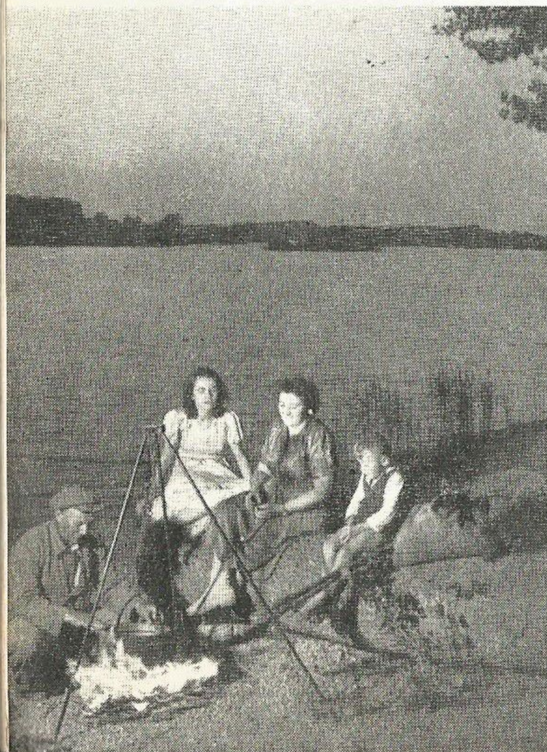
Tonava tarjoaa Budapestin alapuolella urheilukalastukseen innostuneille lukuisia hyviä onkipaikkoja. Kaikista niistä vie kuitenkin voiton Tonavan haara Tasserin luona. Se on kaunista ja tunnelmallista seutua, kuin luotua huviretkiä varten.

Nämä tienoot ovat myös Budapestin ”Rákosi Mátyás”-tehtaiden työntekijäin ongintakerhon suosiossa. Heidän sunnuntai-huviretkiensä tarkoituksena ei tietenkään ole pelkästään maiseman kauneudesta nauttiminen. Asiassa on osansa myös onkimisinnolla, sillä joessa on tuolla seudulla runsaasti monneja ja karppeja.

Onkimisinto toi tänne myös ”Rákosi Mátyás”-tehtailla työskentelevän lukkoseppä Ferenc Fischerin, joka jo kauan on harrastanut urheilukalastusta. Kalamiesansioittensa johdosta hänet valittiin kalastuskerhonsa esimieheksi.

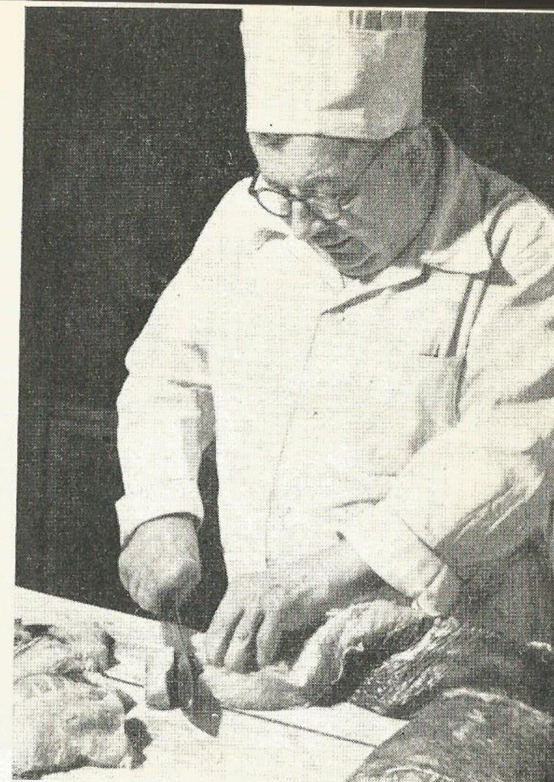
Fischer-setä näyttää myöhään nousseille tovereilleen ylpeänä 12 kilon painoista saalistaan, joka on kaunopuheinen todistus hänen onkimataidoistaan — ja myös hänen kalamiesonnestaan.

"Vain saaliin saaminen ei riitä, täytyy osata myös valmistaa se maukkaaksi", Ferenc Fischer selittää hymyillen. Päivän päätyttyä valmistetaan nyt mainiota kalakeittoa.

Sándor Ják:

Kolmen hienon unkarilaisen ruokalajin valmistusohjeet

Hienon ruoanlaittotaidon klassikko Brillat-Savarin kirjoitti XIX. vuosisadan alussa ilmestyneessä teoksessaan "La physiologie du gout", että keittotaidon todellisilla mestariluomuksilla on ikuinen arvo. Ja se myös pitää paikkansa, sillä niistä 478 keittoreseptistä, jotka Gellei roomalaisen keisari Tiberiuksen hallitsijakaudella kokosi teokseensa "Apicus", monet valmistavat vielä nykyäänkin maukkaita ruokalajeja pöydillemme. Vaikka nykyisin tuskin enää on gastrosofeja, jotka filosofoivat ruokalajien mausta, voimme silti olla varmoja siitä, ettemme me nykyajan ihmiset ole suinkaan välinpitämättömiä eteemme asetettuihin ruokalajeihin nähden.

Tietenkin kaikilla on oma makunsa — koska on niin monia koteja, keittiöitä ja tapoja ja koska jokainen vannoo, että hänen äitinsä tai vaimonsa keittotaito on "voittamaton" tai että "ei missään muualla maailmassa valmisteta niin hyvää ruokaa" kuin siinä ravintolassa, missä asianomainen käy syömässä.

Brillat-Savarin korostaa teoksessaan katetun pöydän iloja, jotka koeteltu ja taitavien käsien oivallisesti ja viisaasti sommittelema ja valmistama ruokalaji voi synnyttää. No, annammekin sitten kolmen unkarilaisen ruokalajin valmistusohjeet, joita herkkusuut voivat ryhtyä valmistuttamaan.

Nämä reseptit on laatinut Budapestissä olevan kuuluisan Gundel-ravintolan johtaja Elek Rehberger. Hän

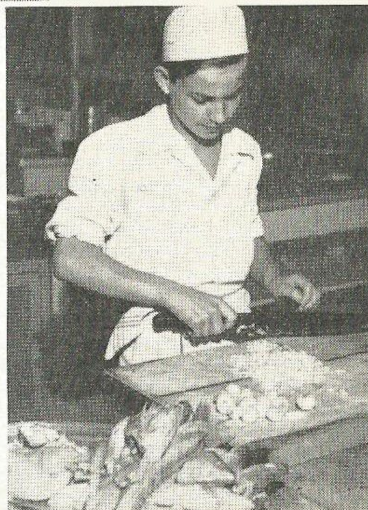

Kymmenen henkilön ateriaksi riittävät kalat perataan. On huomattava, ettei kaloja saa liottaa vedessä, sillä se on niiden maulle vahingoksi. Sitten poistetaan ruodot ja kidukset kalanpäistä. Kalanpäät ja ruodot keitetään, kun taas kalojen liha leikataan mahdollisimman yhdenkokoisiksi palasiksi.

Veteen, jossa kalanpäät ja ruodot keitetään, lisätään 500 g pieniksi kappaleiksi leikeltyä sipulia, 40 g punaista paprikaa (jauhetta) ja 80 g suolaa. Noin tunnin kestäneen keittämisen jälkeen ruodot siivilöidään pois liemestä.

Siivilöityyn liemeen lisätään 100 g paprikahedelmiä ja 100 g tomaatteja (kesällä tuoreita,

Vasemmalla rommilla maustettuja suklaakastikkeella valeltuja Gundelin erikoispannukakkuja. Alla eräs suuren keittiömestarin oppipojista hienontamassa kalaliemen aineksia.

on työskennellyt kokkina Wienissä, Berliinissä ja Pariisissa ja ollut viimeksi 25 vuoden ajan Gundel-ravintolan johtajana. Nyt hän on jo seitsemänkymmenen vuoden ikäinen.

Reseptit ovat kymmenen henkilön ateriaa varten.

SZEGEDILÄINEN KALALIEMI

Tätä unkarilaista erikoisruokaa valmistetaan erilaisista ensiluokkaisista elävistä kaloista. Otetaan:

2.40 kg. karppeja
2.00 ,, monneja ja
1.00 ,, sampea.

(Koska Suomessa ei ole saatavana näitä kalalaatuja, olisi meidän kokeiltava tässä omia kalalajejamme. — Toimituksen huom.)

LYHYESTI UNKARISTA

"RAUTATIELÄISTEN PÄIVÄ". Sunnuntaina elokuun 8 päivänä vietettiin Unkarissa neljännen kerran "rautatieläisten päivää".

Pääkaupungin Gellért-vuorella olevalla vapauden patsaalla pidettiin aamupäivällä seppeleenlaskutilaisuus. Muistomerkin edustalle olivat rautatieläisopiston oppilaat ja lasten rautatien henkilökunta järjestäneet kunniavartion.

Neljännen "rautatieläisten päivän" ohjelmaan kuului myös huvitilaisuuksia sekä kulttuuri- ja urheilujuhlia. Kulkuvälineiden korjauspajan "Jenö Landlerin" työntekijäin asuntoalueella juhlallisuudet alkoivat kello kahdeksan aamulla suoritetulla musikaalisella päivävuoronvaihtoparaatilla. Aamupäivällä oli nukketeatteriesityksiä, käsi- ja koripallo-otteluita, iltapäivällä kulttuuriohjelmaa ja illalla katutanssiaiset. Kansanpuistoissa esiintyivät tanssiryhmät, harrastelijanäyttämöt ja useat nimekkäät budapestiläiset näyttämötaiteilijat. Nähtiin myös nukketeatterin esityksiä, lennokkikilpailu, nyrkkeilyotteluja ja miekkailunäytös. "Lokomotiv"-urheiluseuran kentällä seurasi toinen toistaan yleis-

talvella syväjäädytettyjä). Sitten annetaan kalanpalojen kiehua tässä liemessä hiljaisella tulella noin 20—25 minuuttia.

PAPRIKA-KANA

3.5 kg kanaa leikellään pieniksi kappaleiksi, jotka lisäksi eritellään neljään osaan — lavat, kylkiliihat jne. Paprika-kanan valmistukseen käytetään noin 700 g painoisia ensiluokkaisia kanoja, joiden maku on paras.

200 g sipulia paahdetaan 200 g:ssa rasvaa. Ruskeiksi käristettyjen sipulien sekaan kaadetaan nyt kappaleiksi leikellyt kanan osat, seos valellaan 2 dl:lla vettä ja sen mausteiksi pannaan 40 g suolaa, 20 g punaista paprikaa ja yksi valkosipulin kärki. Kasari peitetään kannella ja jätetään tulelle, kunnes vesi on kiehuessa haihtunut ja liha on puolikypsää.

Tämän jälkeen lisäämme — aivan samoin kuin szegediläistä kalalientä valmistettaessa — keittoastiaan 100 g paprikahedelmiä ja 100 g tomaatteja. Sitten sekoitamme 1 litraan maitoa 50 g jauhoja ja 2 dl makeaa kermaa hyvin huolellisesti, kaadamme seoksen jo puolikypsän paprika-kanan päälle ja annamme koko valmisteen vielä kerran kiehahtaa. Paprika-kanan kera tarjotaan jauhokokkareita (pieniä kimpaleita) tai makarooneja.

UNKARILAINEN PANNUKAKKU-ERIKOISUUS

Gundel-ravintolan mestarituote, suklaakastikkeella valeltu unkarilainen pannukakku valmistetaan seuraavalla tavalla:

200 g jauhoja, 6 kananmunaa, 30 g sokeria ja 1 g suolaa sekoitetaan hyvin. Seokseen lisätään 6 dl maitoa ja sitä vatkataan siksi, kunnes saadaan tasainen ja juokseva pannukakkutaikina. Tästä määrästä tulee noin 20 pannukakkua.

Nyt valmistamme täytteen. Sekoitamme 200 g pähkinäjauhetta, 200 g sokeria, 50 g rusinoita, 2 dl imelää kermaa ja rommia makumme mukaan sekä täytämme pannukakut tällä seoksella. Suklaakastikkeeseen käytämme 150 g suklaata, 50 g kaakaota, kermaa ja 1/2 dl rommia sekä 30 g jauhoja ja keitämme tämän seoksen kreemiksi. Valmiit pannukakut valellaan tällä kreemillä.

urheilukilpailujen, voimistelunäytösten, lento- ja jalkapallo-ottelujen sarja. Illalla päättyivät rautatieläisten päivän juhlallisuudet kaikenlaisiin taide-esityksiin sekä katutanssiaisiin.

Miskolcissa, joka on maan toiseksi suurin kaupunki ja huomattava rautatiesolmukohta, nuoret pioneerit tervehtivät kukkasin "rautatietyössä" parhaisiin saavutuksiin päässeitä työtätekeviä. Jo varhain aamulla lähti Miskolcin järjestelyratapihalta liikkeelle kaksi juhlavasti koristeltua, täyteen lastattua "rauhanjunaa". Vapaudentorilla esiintyi soittokunta ja illalla järjestettiin ilotulitus.

Sznolnokin veturitallin työntekijät järjestivät iltapäivällä uuden, talkootyönä tehdyn ulkoilmateatterin vihkiäisjuhlan. Neljätoista työläistä sai erinomaisista työnsuorituksistaan Stahanov-työläisen kunniakirjan ja 38 työntekijää ylennyksen.

Győrissä rautatieläiset kokoontuivat sunnuntai-iltana — päivän juhlavien kulttuuri- ja urheilutapahtumien jälkeen — rautatieläisten kulttuuritaloon, missä 60-jäseninen nuorten pioneerien harrastelijaryhmä esitti satunäytelmän "János vitéz" (Janos-sankari). Näytännöstä saatu puhdas tulo lahjoitettiin tulvavahinkoja kärsimään joutuneiden avustustoimikunnalle.

UUSIA MAATALOUSKORKEAKOULUJA. Kansantasavallan puhemiesneuvosto on tehnyt päätöksen, jonka mukaisesti maatalousyliopistossa oleva maatalouden koneistamisen tiedekunta uudelleenjärjestetään maatalousinsinöörien korkeakouluksi, jonka sijaintipaikka on Budapest. Tämän korkeakoulun tehtävänä on kasvattaa kone- ja traktoriasemia, maatalouden konekorjaamoja, valtion-, koe- ja opintotiloja johtavia valtionelimiä sekä maatalouden ammattiopetus- ja tutkimuslaitoksia varten pystyviä koneinsinöörejä, jotka hallitsevat korkeinta kone- ja käyttötekniikkaa sekä maatalous- ja eläinteknillisiä tietoja. Mosonmagyaróváriin ja Keszthelyin perustetaan maatalouskorkeakouluja. Näiden maatalousakatemioiden oppilaat saavat päästötutkinnon suoritettuaan diplomin.

